

X

DE ZWERVER.

5

100
Lieve

G. de Lieve

DE ZWERVER.

OORSPRONKELIJK VERHAAL
VOOR JONGENS EN MEISJES

DOOR

CHARLES KRIENEN.

SCHRIJVER VAN:

„ZIJN BELOFTE GETROUW”, „KAREL VERMEER”,
„EEN HOLLANDSCHE JONGEN”, E. A. VERHALEN.

GEMEENTE BIBLIOTHEEK
CENTRALE JEUGDBIBLIOTHEEK
BINNENROTTE 102 A
3011 HC ROTTERDAM 82-42

A. W. BRUNA & ZOON — UTRECHT.

P 099 300 567
B 1000 899 184 X

1^e ex

Informatiecentrum Jeugdbestuur
Gemeente Bibliotheek Rotterdam

HOOFDSTUK I.

VAN EEN ARME MOEDER EN VEEL TREURIGHEID.

Het was een stormachtige nacht.

Op 't kleine dorpje heerschte de wind alleen.

Hij gierde over de lage weilanden; hij schudde het machteloze riviertje heen en weer in zijn bedding en stuwde de schuimende golven over den oever. De oude beukeboomen langs de laan deed hij krakend en kreunend zwiepen en in de schoorsteen der kleine dorps huisjes huilde hij zijn angstwekkend lied van den nacht.

Hoog in de luchten joeg hij de zwarte wolkenklompen voort, die als angstig schenen te vluchten naar den verren einder.

Geen menscheijk geluid werd in dien nachstorm gehoord. De vensters van alle huizen waren gesloten en daarachter luisterden velen, die niet slapen konden, naar den bulderenden en gierend en fluitenden storm.

In de woning der weduwe Donkers alleen brandde licht, dat door de hartjes van het venster naar buiten streefte.

„Och, dokter,” zuchtte de arme zieke, „k ben toch zoo moe.”

„Stil maar, moedertje,” zei de oude geneesheer, en kalmeerend legde hij zijn hand op 't klamme voorhoofd. „'t Zal wel beter worden.”

Een buurvrouw zat op een stoel naast de zieke. Bij tusschenpoozen wies zij de gloeiende koorts-handen met eau de cologne.

„Och, dokter, dokter,” steunde de arme vrouw maar voort, „wanneer ben ik dan toch uit mijn lijden.”

„Kom, moedertje, je wordt weer beter. Probeer maar eens te slapen,” zei goedig kalm de grijze dokter. Maar het was niet met zijn wil, dat er weemoed klonk in zijn stem.

Een oogenblik werd het nu stil in het vertrek,

waarin niets gehoord werd dan de korte, onregelmatige ademstooten der zieke.

Dokter en buurvrouw keken elkaar bij wijlen aan en onmerkbaar voor de zieke schudden ze 't hoofd van medelijden met haar pijn.

„Dokter?” vroeg eensklaps de zieke met zwakke stem, „dokter.... mag.... het nog.... een keer.”

„Och, moedertje, hij is ook zoo moe. Laat hem rusten.”

„k Wou zoo.... graag.... nog een keer. Mag ik.... hem.... nog een keer zien?”

De dokter gaf buurvrouw een wenk, en zachtkens ging deze de kamer uit.

„Och, och dan,” zuchtte de zieke en ze keek met groote angstooogen 't vertrek rond.

„Zui je kalm zijn, moedertje. 't Is niet goed voor je jongen, als hij....”

De deur ging open. Zacht duwde buurvrouw den schreienden knaap voor zich uit.

„Flink zijn, mijn jongen,” zei de dokter met diepe stem.

Karel veegde met de jasmouw door zijn oogen, en zuchtte diep.

Toen ging hij naar moeder. Hij wilde flink zijn,

want hij begreep, dat hij moeders lijden door zijn droefheid en angst niet mocht verzwaren.

Doch, toen hij dat kleine, lieve gezichtje zoo droevig zag glimlachen, toen kon hij niet meer.

„Moeder, moedertje,” snikte hij en hij viel op zijn knieën voor 't ziekbed en kustte de bleeke wangen der arme zieke.

En moeder vatte Karels hoofd in haar handen en streelde het, en zacht aan zijn oor zei ze: „Goed... oppassen.... altijd.... mijn jongen....”

„Ja, moeder, ja,” snikte Karel.

De dokter en buurvrouw stonden op van hun stoel en buurvrouw begon te schreien en dokter snoot hard zijn neus.

„Als ik.... dood ben.... mijn jongen....”

„Neen, moeder, neen,” riep Karel en hij liep naar den dokter toe en trok den geneesheer aan den jasmouw.

„Dokter,” bad hij smeekend, „maak moeder weer beter.”

„Stil mijn jongen, kalm zijn. Kom, moedertje, flink. 't Zal goed gaan. Moed houden. Zeg je moeder nu goeden nacht. Moeder moet slapen.”

„Ja.... slapen....” steunde de zieke, „slapen.”

En ze breidde haar magere armen uit en haar handen vatten weer Karels hoofd.

En weer zei ze zacht; „Goed.... oppassen.... altijd — Karel; denk aan.... vader.... en moeder.... als.... Ik ga.... nu slapen.... dag, jongen....”

„Moeder, moeder,” schreide Karel weer.

Zwijgend vatte de dokter Karels hand.

„Kom, mijn jongen,” zei hij en hij nam Karel mee naar een ander kamertje.

„Ga nu maar gauw rusten,” zei hij. „Moeder moet ook wat slapen. Je moet flink zijn, mijn jongen.”

„Wordt moeder beter, dokter?”

„Zeker, mijn jongen. Moeder moet nu slapen. Ga jij nu ook naar bed.”

Toen ging de geneesheer heen.

Karel bleef alleen en viel neer op zijn bed en snikte, snikte, het hoofd in het kussen.

Toen 't eerste morgenlicht bleekte in de kamer was hij pas ingeslapen.

Om tien uur pas werd hij wakker en toen hij de oogen open deed, zag hij den dokter voor zijn bed.

„Dokter,” riep hij, „moeder.”

De brave, oude man vatte Karels hand.

„Je zult flink zijn, mijn jongen. Je moedertje heeft zooveel geleden. Je moedertje is gaanslapen. . .”

„O, dokter, dokter,” riep Karel, die begreep, dat zijn moedertje gestorven was, „o dokter, mijn moedertje, mijn moedertje.”

„Kalm, mijn jongen. We zullen samen moedertje zien.”

De geneesheer, die nog altijd Karels hand gevat hield, nam den armen jongen mee naar de doodenkamer.

Toen ze voor 't doodsbed stonden, barstte Karel in een wanhopig snikken uit.

De dokter wachtte rustig en toen Karel een weinig kalmer was, zei hij: „Zie je wel, mijn jongen, hoe rustig je moedertje daar ligt. Nu heeft ze geen pijn meer. Nu is ze niet bang meer. Zoo is het goed voor je moedertje.”

Karel keek met zijn tranenoogen naar de lieve doode. Om haar lippen scheen nog een glimlach te zweven.

„Kom nu mee, mijn jongen, buurvrouw is in de keuken.”

Zwijgend volgde Karel den kalmen man.

Toen ze in de keuken waren, zei de dokter en hij gaf Karel een hand: „Nu dag, mijn jongen, ik kom nog wel eens gauw bij je. Dag, vrouw Bos.”

De geneesheer ging heen. Zwijgend bleven Karel en buurvrouw een tijdlang bij elkander zitten.

Buurvrouw was de eerste, die de stilte verbrak.

„Je boterham staat al lang klaar,” zei ze. „Je moet eens wat eten.”

„Ik heb geen honger, buurvrouw,” antwoordde Karel.

Doch buurvrouw hield zóó lang aan, dat Karel zich eindelijk aan tafel zette en een boterham at.

„Gelukkig,” dacht buurvrouw, „de arme jongen zou zelf ziek worden.”

Toen Karel zijn boterham gegeten had, ging hij naar buiten.

De wind was wat minder hevig dan dien nacht. Toch schudde hij nog de kale boomen, zoodat die ijle, dunne takjes als in wanhoop schenen heen en weer te zwiepen.

Schuw vluchtten nog de wolken.

Toen Karel daar zoo stond en keek naar die eenzame wolken, die daar, als van allen steun beroofd, machteloos voortgedreven werden, kwam

er een gevoel van namelooze eenzaamheid in hem.

Wat had hij nog op de wereld? Vader dood — en moeder dood. Waar moest hij heen.

Een kip liep zoekend om voedsel rond.

Waar zou hij voedsel vinden? Wie zou 't hem geven? Nu, nu voor 't eerst dacht hij er aan.

Dat arme muschje daar, bibberend op den boomtak, die eenzame kraai daar, wiekend in de lucht! Was hij niet als die arme, zoekende dieren?

Waar moest hij heen? Niemand, niemand had hij nu meer op de wereld. Buurvrouw was nog bij hem, maar als straks moeder. . . .

„Hei!” riep eensklaps een jongen aan den overkant der laan, „hei, Karel, is je moeder dood?”

't Was een klein kereltje van zes jaar.

't Ging Karel door het hart. Hij kon niet antwoorden.

„Nou!” schreeuwde de jongen door, „is ze dood?”

Karel keerde zich om; hij kon niet antwoorden, voelde ergernis tegen het kleine kereltje over die gevoellooze vraag.

Hij liep naar den hoek van 't huis en ging staan leunen tegen den muur.

Het werkvolk kwam van 't karwei.

Dokter," bad Karel smeekend, „maak moeder weer beter." :::::

er een
Wat
moede
Een
Waa
geven?
Dat
tak, di
Was h
Waa
nu me
maar :
„He
kant c
't W
't Gi
woorde
„No
Kare
voelde
gevoell
Hij l
leunen
Het

Het was in 't heele dorp al bekend, dat vrouw Donkers dood was.

Toen de mannen Karel zagen, gingen ze heel stil voorbij.

„Arme zwerver,” zei de timmerman Leurink, „zie hem daar nu staan. Hij heeft niets meer.”

De school ging uit. Karel schrok, toen hij in de verte eenige jongens stoeiend en schreeuwend zag naderen en hij vluchtte weg naar het achterhuis.

Zou Frans komen? Wat zou Frans zeggen? Wat zou hij doen?

Nu verlangde Karel zoó naar zijn vriend. Frans was de eenige, aan wien hij alles zou kunnen vertellen. Zou Frans 't al weten? Hij was van morgen zoo laat opgestaan. Toen was Frans al in school.

Zoo diep in gepeins was Karel verzonken, dat hij Frans niet opmerkte, voor deze dicht bij hem stond.

„Dag, Karel.”

„Dag, Frans.”

„Karel, moeder vraagt of je mee gaat naar ons huis.”

Karel wist niet, wat te antwoorden.

„Is.... is je moeder, alleen, Karel?”

Eensklaps, op deze vraag, barstte Karel in schreien los.

„Moeder is dood, Frans,” riep hij snikkend.

„Ja, Karel....

Frans kon ook niet meer spreken. Hij wist, hoe lief Karels moeder was geweest, ook voor hem.

„Kom maar, Karel, ga maar met mij mee. Je kunt hier toch niet blijven.”

En toen Karel bleef zwijgen, zei hij: „Karel, mag ik.... je moeder zien.”

„Je hield ook veel van moeder, Frans,” riep Karel bijna verheugd uit. „Ja, kom maar mee.”

Buurvrouw Bos was in de keuken. Ze redderde een en ander op.

„Vrouw Bos, we gaan even naar moeder.”

Vrouw Bos zei niets, doch zwiingend volgde zij de jongens naar de doodenkamer.

Eerbiedig, als vreesden ze den slaap der moeder te storen, traden de jongens de kamer in.

Stil traden ze tot bij het bed.

Karel begon te snikken.... Frans schreide zacht....

Buurvrouw stond met de schort voor haar oogen.

Om den mond der doode zweefde nog de glimlach.

Twee dagen later bracht Karel zijn moeder naar het kerkhof, dat op den heuvel om het kerkje lag.

Hij liep naast Frans; achter hen gingen een paar bureu.

Schooljongens stonden aan weerszijden van de laan en ze schreeuwden niet.

De meester, voor 't kleine schooltje staande, lichtte zijn hoed af.

„Dat kind, dat kind,” zei de dikke herbergiersvrouw, toen de stoet de herberg passeerde, „wat moet er van dat kind worden. Familie heeft hij niet. En vrienden! Nou ja, hoe gaat 't met de vrienden! De stumperd!”

Dat zei ze tegen haar man.

„Ja,” antwoordde deze, „'t is net, als 't is. De een krijgt 't vroeg en de ander laat. 't Zal een leven van zwerven worden voor dien jongen.”

Terwijl dit gesprek gevoerd werd, was de kleine stoet de groeve genaderd. De kist werd neergelaten en de arme, schreiende Karel, op een teeken van den doodgraver, wierp het eerste schopje aarde in de groeve.

Een kwartier later zat de kleine zwerver in de woonkamer van vrouw Dirks, Frans' moeder.

Ze wist den armen, schreienden jongen ook niet te troosten en daarom liep ze maar heen en weer, heen en weer, rusteloos, en droeg alles aan en presenteerde dan dit dan dat, en Karel moest van alles iets nemen.

Want als hij weigerde, dan zei ze: „Nee, Karel, dat mag niet. Je moet eten. Eten is goed voor iemand, die verdriet heeft. 'k Weet het toch aan mezelf. Toen ik mijn moeder verloor. . . . och jongen ja, ik kan 't me zoo begrijpen, wat er in je hart zit. Maar toen was ik ook net als jij. En toen zei onze buurvrouw, meid, zei ze zoo, je moet eten, voor iedere traan een hap. En och, ja, dat wil dan in 't begin slecht, maar volhouden.”

En zoo pratende, smeerde ze nog een beschuitje en legde het op Karels bord.

En dan klopte ze hem op den schouder en keek hem zoo innig lief aan, dat Karel iets warmes en gelukkig voelde in zijn bedroefd hart.

Frans zat naast Karel en was blij, dat hij zijn vriend weer zag eten en dat telkens een glimlach zich plooid om zijn lippen, als moeder zoo lief sprak.

Toen hij een oogenblik later in de gang was, om Karels pet te krijgen, en zijn moeder langs hem ging

naar de keuken, vatte hij eensklaps moeders hoofd beet en kuste haar.

„Malle jongen,” zei moeder. Maar zij begreep Frans wel.

„Moeder, we gaan even in den tuin,” riep Frans naar de keuken. „Waar is vader?”

„Die is uit, hij zal zoo wel terug komen.”

Pas had moeder dit gezegd, of de buitendeur ging open en vader kwam binnen.

Hij trad de huiskamer in, waar de jongens nog waren. Moeder kwam ijlings uit de keuken.

„Hoe ben je gevaren, vader?”

„Goed, moeder, alles in orde.”

„Gelukkig,” zei moeder en ze keek Karel aan.

„Karel,” zei Frans' vader, „je blijft voorloopig maar bij ons, als je tenminste wilt.”

Even zweeg vader.

„En?” vroeg hij toen.

„Ja zeggen,” fluisterde Frans.

Eensklaps begon Karel te schreien.

„Karel,” riep Frans.

„Laat hem maar,” fluisterde moeder, „de arme jongen.”

Moeder begreep, wat er in Karel omging.

Nu voor 't eerst, na vaders vraag, voelde hij 't diep: hij had geen huis meer op aarde.

In 't huisje, waar hij gewoond had, stonden nog wat meubelen, er was nog een kachel, er stond nog een bed, om te slapen, maar er was niemand die er rondging met liefde voor hem. Alles had moeder meegenomen; haar liefde en haar zorg haar arbeid en haar troost. En hij was nu alleen, gansch alleen.

„Wil je bij ons blijven?” fluisterde moeder zacht.
„We zullen goed voor je zijn.”

En de arme moederlooze knaap knikte: ja.

Buurvrouw Bos kwam.

„Alles in orde,” zei ze, „hier zijn de sleutels.”

Zwijgend nam vader de sleutels en legde ze in de kast.

„Ziezoo,” zei ze, „nu ga 'k maar weer naar mijn eigen boeltje. En toen met haar oogen op Karel; „Och, ja, mijn jongen, 'k had je graag bij me genomen, maar we zijn met z'n achten.”

Toen ging buurvrouw heen.

Dien avond, alleen op 't kleine kamertje, luisterde Karel naar de windstooten en 't regengekletter op 't kleine dakraam en een gevoel van trooste-

looze verlatenheid kwam in hem.

Nu lag zijn lieve moeder daar ginds op 't kerkhof en de regen druischte op haar graf en de wind blies er over heen.

En hij was alleen, gansch alleen!

Wat was moeder altijd lief geweest voor hem, ook in de dagen, toen ze zoo ziek was.

Hij zag weer aldoor haar lief gelaat met dien weemoedigen glimlach, en hoorde haar zwakke stem zacht zeggen in zijn oor: „Goed oppassen, Karel, altijd! Denk aan vader en moeder.”

Goed oppassen, denk aan vader en moeder, herhaalden de lippen van den armen moederlooze.

En Karel, zooals moeder het hem eenmaal leerde, vouwde de handen en in 't stormgeloei en 't regengekletter klonk zacht zijn avondgebedje, waarin hij God beloofde zijn vader en moeder niet te zullen vergeten en goed te zullen oppassen. En zachtkens vielen toen de schreiende oogen toe.

HOOFDSTUK II.

WAAROM DE JONGENS SCHREEUWEN EN BUURVROUW
WEEMOEDIG HET HOOFD SCHUDT.
KAREL EET IN EEN HERBERG.

Karel had het goed bij zijn pleegouders, zooals hij ze 't liefst noemde en Karel zou hier geluk gevonden hebben, als...

Och, als de mensch zoo heel dicht het geluk meent genaderd te zijn, dan is 't zoo ineens weer verdwenen. Het geluk is als 't vogeltje, dat 't kind in zijn verlangende handjes grijpen wil. Het kindje nadert.... de handjes trillen van vreugde en verlangen.... nu grijpen de handjes en ruh.... Het vogeltje zit op den hoogsten boomtak. En de

verlangende handjes vallen slap neer en de oogjes staren weemoedig naar boven, naar het verre geluk!

Er is een wet in ons land en er was een oom, die eenige uren verder op een dorpje woonde. En die oom had van den dood van Karels moeder vernomen en hij kwam naar het dorpje, om de hand te leggen op de meubeltjes en — op Karel.

Och, hoe 't allemaal in zijn werk ging, wist Karel niet. Maar wel wist hij, dat oom met den burgemeester gesproken had, dat er deftige heeren waren geweest uit de stad en dat alles in 't huisje was verzegeld en dat er over vijf dagen boelhuis zou worden gehouden.

En als alles verkocht zou zijn, dan ging hij mee met oom naar 't verre, onbekende dorp.

Het was een donkere Novemberdag. Grauw was de lucht; de wind huilde door de kale boomen, de regenvlagen kletterden druischend neder.

En op dien dag werd het boeltje verkocht.

De stadsnotaris zat aan een tafeltje in 't kleine vertrek, waarin moeder stierf. Naast hem een klerk. De afslager stond op een stoel. Enkele dorpsmensen waren met eenige kooplieden uit 't naburige

stadsje de eenige koopers. Karels oom zat daar als een machtige eigenaar in een leuningstoel.

En 't eene na 't andere stuk werd gemijnd.

Een paar kastjes, de ledikanten, moeders klein werktafeltje, de vloerkleedjes.... 't ging alles heen naar vreemden.

Karel zag het gebeuren. Hij stond in den hoek, dicht bij 't raam, en dacht aan moeder. Een paar schilderijtjes aan den wand werden verkocht. Toen het portret van vader en dat van moeder in de groote lijst.

Wie biedt er geld voor? Twee kwartjes! Twee kwartjes eenmaal, twee kwartjes andermaal....

„How!“ schreeuwde eensklaps buurman, „wou je die ook verkoopen? De portretten van de arme ouders! Schandelijk, schandelijk! Zou je den jongen ook er maar niet bij doen.“

„Stil, stil,“ riep de notaris, ziende, dat er beweging in het kleine groepje menschen ontstond.

„Heb ik dan geen gelijk?“ riep buurman door. „Waarom is hij daar gekomen? Was jij weggebleven en had den armen jongen zijn meubeltjes gelaten. En had hij 't niet goed bij bakker Dirks?“

„Stilte, stilte!“ riep de notaris. „Afslager, mijn

de portretten niet.“

De afslager zette de twee portretten in den hoek, dicht bij Karel.

Buurman keek dreigend naar Karels oom, die niets zei.

Binnen een paar uur was alles verkocht. En ieder laadde het zijne op den wagen, die gereed stond of droeg het onder den arm mee naar huis.

En na een korten tijd waren alle menschen verdwenen.

En in het leege huis stond Karel naast zijn oom.

Wat er toen in 't hart van den armen jongen omging? Hij wist het zelf niet. Maar de tranen van zijn smart vloeiden hem over de wangen.

„Allo, kom maar mee,“ zei oom. „Wat heb je er aan hier langer te lamenteren. Pak je portretten maar op. We zullen zien, dat we ze meekrijgen.“

Zwijgend vatte Karel de portretten van vader en moeder.

„Kom.“ En oom stapte heen.

Plotseling greep heftig de ontroering den armen jongen in het hart, dat hij nu nimmer, nimmer meer hier zijn voeten zou zetten. Anderen zouden hier gaan wonen, hier in het huis, waarin zijn vader

had rondgegaan, waarin zoo kort geleden nog zijn moeder haar liefde hem gaf.

„Oom,” snikte hij, „mag ik nog een keer het huis doorgaan.

„Het huis doorgaan?” klonk koel de wedervraag, „en dat waarom? Heb je iets vergeten?”

„Oom, 'k wou... zoo graag... even maar.”

„Vooruit, maar dan opschieten, wij hebben den tijd nodig, willen we vandaag nog thuis zijn.”

Karel zette de portretten neer.

Hij liep de gang door naar de keuken. Niets, niets meer — in 't bijkeukentje — in 't opkamertje... niets, niets. Alles weg!

Akelig hol klonken zijn voetstappen. Buiten schreeuwden de kippen, die in een mand werden gepakt.

De wind blies huilend door de openstaande achterdeur.

Poes zat ineengedoken bij de trap, die naar den zolder leidde.

Het arme beest! Ze kon zoo knus en zoo warm zich altijd neervleien in moeders schoot en dan klonk haar zacht gespin door de kamer als een tevreden liedje.

„Poesje, poesje,” riep Karel door zijn snikken heen. „Hebben ze jou vergeten?”

En 't arme, kleine diertje liep op Karel toe en Karel vatte haar op en streeelde haar kop en zei: „Hebben ze jou vergeten, mijn diertje. Kom maar, ik zal je meenemen.”

En zoo kwam Karel met poes op den arm bij zijn oom, die ongeduldig op en neer liep voor 't huis.

„Wat breng je nu nog mee?” beet oom hem toe. „Moet die soms ook zijn leven bij me slijten? 'k Heb opeters genoeg, en...”

„Ik zal aan moeder Dirks vragen of die haar hebben wil.”

„Ah, zoo, heb je al een moeder ook. Dat gaat bij jou al heel gemakkelijk. Nou, vooruit maar. Geef mij dat eene portret maar hier, anders breekt de boel nog voor je thuis bent.”

En oom vatte moeders portret en liep heen.

Karel volgde hem.

„Och, kijk nu toch, kijk nu toch,” riep buurvrouw, „daar gaat de stumperd. Zie, hij draagt poes op den arm. Wat moet er van dat kereltje te recht komen.”

En een tweede buurvrouw zei weer wat anders en een derde, die haar blozend kindje op den arm

hield, kreeg tranen in de oogen. En een buurman . . .

Maar Karel zag hun medelijden niet.

Over den steenweg met boven hem de zwiepende, kale boomen, stapte de arme jongen naast zijn oom en met iederen stap hoorde hij het klagen in zijn hart: „voor 't laatst, voor 't laatst.”

In 't huis van Dirks werd oom vriendelijk ontvangen. De goede menschen wilden alles doen, om hem vriendelijk voor Karel te stemmen.

„'t Is zoo'n beste jongen,” zei vrouw Dirks, toen Karel met Frans de deur uit was, om de dorpsvrienden goedendag te zeggen. „En hij heeft nu niets meer op de wereld dan u en uw vrouw. U zult zeker goed voor hem wezen, Bartels!”

„Natuurlijk, natuurlijk,” antwoordde deze.

„En wat zul je van hem maken; de jongen moet toch een vak leeren. Zijn vader was een kundig timmerman.”

„'k Zal zien, 'k zal zien,” antwoordde oom, die zich in 't geheel niet over zijn plannen omtrent Karel uitliet.

„Op school was hij heel vlug, voor zijn moeder lief en alle dorpsjongens mochten hem graag,” ging vrouw Dirks door, in groote behoefte heel veel

goeds van Karel te zeggen, om oom maar tot de grootst mogelijke zachtheid te stemmen.

„Zoo, zoo, nou dat is goed, dat is goed,” klonk 't nu. „We zullen zien; alles went.”

En terwijl vrouw Dirks voortging Karel warm in zijn ooms gunst aan te bevelen, was Karel het dorp in en de jongens, die hij tegenkwam, gaf hij een hand en hij schertste: „Fijn, hè, de wereld in. En jelui moet altijd hier blijven. Echt, jô.”

Maar terwijl zijn mond zoo sprak, schreide zijn arm, gevoelig jongenshart tranen van weemoed en smart.

Het laatst ging hij naar buurvrouw.

Die stond aan de deur.

Toen ze Karel zag, liep ze op hem toe.

„'k Wacht je al,” zei ze. „'k Was bang, dat je maar zoo weg zoudt gaan. Kom mee.”

En als een goed moedertje trok ze Karel aan de mouw mee naar binnen.

En toen ze met de jongen in haar keukentje was, zei ze, na iets uit het kabinet te hebben gehaald: „Kijk eens hier, Karel. 't Weet niet, of ik er goed aan heb gedaan, maar toen je moeder gestorven was, dacht ik zoo eens na, over wat er met jou

gebeuren zou. Och, jij bent nog jong en Frans' ouders zijn beste, brave menschen. Die hebben er ook niet over gedacht, wat er met jou kon gebeuren. Die hebben gemeend dat je bij hen kon blijven voor altijd. Maar ik wist wel, dat dit niet ging. 'k Heb 't meer in mijn leven gezien. 'k Begreep al dadelijk, dat je oom zou komen, dat die je voogd zou worden en dat alles zou worden verkocht. Och ja, dat gaat altijd zoo. En nu kon ik 't niet over mijn hart verkrijgen, dat dit dingske. . . ."

En buurvrouw opende haar hand en toonde Karel het kleine medaillon, waarin vaders portret.

„Buurvrouw,” riep Karel en verlangend strekte zijn hand zich naar 't kleinood uit, „buurvrouw. . . .”

Meer kon hij niet zeggen. Maar rijkelijk vloeiden weer de tranen van zijn dankbaarheid.

„Och ja, dat kon ik niet over mijn hart verkrijgen,” zei de goedige buurvrouw. „Ze zouden dit ook hebben verkocht. Bewaar jij 't maar, mijn jongen. 't Is altijd goed, zijn ouders dicht bij zich te hebben. En nou: dag, Karel.”

„Dag, buurvrouw, zeg je man en de kinderen goedendag.”

Karel ging snikkend heen, buurvrouw keek hem

na door 't raam en schudde weemoedig het hoofd.

„'t Is als ik 't zei,” sprak ze in zich zelf. „Zijn moeders dood maakte hem tot zwerver. Hoe zal het toch met hem afloopen.”

Om vier uur dien middag hield de postkar stil voor de kleine dorpsheberg.

Er was een ongewone drukte op 't anders zoo stille plein.

Er waren veel jongens en enkele groote menschen.

„Hou je goed,” had Frans al wel honderd keer tegen Karel gezegd. „Als je schreit, dan. . . .”

Maar verder was Frans niet gekomen, want ook hij voelde de ontroering in zijn stem.

„Dag, Karel, dag Karel,” riepen de groote menschen. „Hou je maar goed, jô, hou je maar goed.”

En de jongens drongen zich dicht om Karel heen en de een zei: „Fijn, jô, met de postkar, zoo ver,” en een ander riep: „Echt, jô, naar een ander dorp,” en de jongens meenden het.

Karel zei niet veel. Hij keek over de reeds schemerende laan, waarlangs, in de verte het kleine ouderhuisje stond met zijn naakte ruiten zoo eenzaam onder de kale boomen, en met moeite bedwong

hij de snikken, die opwelden naar zijn keel.

De hoorn blies — oom, die de portretten had opgeladen, stapte in — zwiĳgend volgde Karel.

De jongens schreeuwden hun „goede reis” en „tot ziens” — alleen Frans was stil. En zijn tranen-oogen keken het zich langzaam verwijderende voertuig na.

Er zaten nog drie menschen in den postwagen, behalve oom en Karel, en dus moest de arme jongen zich beheerschen; hij wou niet schreien, niet snikken; maar toen ten laatste zijn oogen waarden over het stille kerkhof en de groeve zagen van zijn moeder, toen barstte zijn te lang bedwongen ontroering los in een snikken, waaraan geen einde scheen te komen. De drie menschen in den wagen keken elkaar vragend aan, en al begrepen ze niet, wat de oorzaak van Karels groot verdriet was, ze voelden een innig medelijden met den schreienden knaap.

„Is hij ziek?” vroeg na een poosje een oude boer, die tegenover Karels oom zat.

„Nee,” was 't antwoord, „'t is 't ongewone. De jongen heeft zijn moeder verloren. Ik neem hem mee naar mijn huis.”

„Zijn moeder verloren,” zei zuchtend het oude

vrouwtje, dat naast Karel zat, en meewarig keek ze Karel aan, die, na uitgesnikt te hebben, stil voor zich keek over de langzaam duisterende weilanden.

Schreien deed hij niet meer; langen tijd keek hij stil weemoedig voor zich, het hoofd en het hart vol herinneringen. Hij dacht aan moeder, aan vader, aan zijn vrienden, aan die lieve buurvrouw, aan den braven Dirks en diens vrouw, aan alle lotgevallen, met die allen beleefd.

Maar langzaam week ook de weemoed en hield zijn geest zich bezig met wat om hem was en om hem gebeurde. G, 't is zoo gelukkig, dat 't arme oog, als 't zich heeft uitgeschreid, toch eindelijk zich weer vermeien kan in wat er is om zich heen, weer kan staren in de toekomst voor zich.

In den schemerenden wagen, slechts spaarzaam verlicht door een tweetal petroleumlampen, spraken zacht de twee vrouwen. De boer, tegenover oom in den hoek, snorkte. Oom zat, als in nadenken.

De wagen rammelde over den steenweg; bijwĳlen wierp de voerman een eentonig „hort” naar de koppen der beide paarden.

Buiten lag de duisternis op de velden en weiden.

Voor 't eerst dacht Karel over oom. Hij herinnerde zich hem éénmaal gezien te hebben, 't was twee jaar geleden, op den begrafenisdag van zijn vader, die een half-broer was van oom.

Hij was 't eenige familielid, dat in het land woonde. Vaders broer woonde sinds jaren in Amerika, en liet nimmer iets van zich hooren.

En die vreemde, onbekende, zwijgende oom werd nu — zijn vader.

Karel schrok bij die gedachte. Zijn vader! Waarom sprak hij niet? Waarover dacht hij nu? Zou zijn tante lief zijn? Oom had twee kinderen, een jongen en een meisje. Hoe oud zouden die zijn? Was oom nu boos, dat hij niet sprak?

En in zijn peinzend en vragend jongenshoofd kwam de gedachte, dat oom op hem boos was, wijl hij niet sprak, geen woord sprak tot hem.

Zoo redeneerde Karel met zich zelf en al denkende weken langzamerhand de herinneringen aan wat voorbij was en werd het toekomstbesef wakker.

Het stond nu vast, hij begreep 't nu helder: hij moest voortaan leven met oom en tante en hun kinderen, leven in 't vreemde dorp met de vreemde

menschen, en hij voelde behoefte van hen allen en dat alles iets te weten.

Toen stond Karel op van zijn plaats en zette zich naast oom op de bank.

„Oom, hoe lang rijdt de postwagen er over?”

„Nog twee uur ruim,” antwoordde oom. „'k Heb je daar maar laten zitten, want ik begrijp, dat je veel te denken hebt.”

Het deed Karel goed, dat zijn oom dit zei en in hem kwam plots een groote behoefte tot spreken en tot vragen.

Hij vertelde van zijn dorpje, van zijn vrienden, de school, van moeder. . . .

En zwijgend luisterde oom toe.

Toen vroeg Karel naar bijzonderheden over ooms gezin, over zijn huis, over het dorp.

„Wat zal ik je daar veel van vertellen, jongen, je gaat er nu heen en zult alles zelf zien. Je bent dertien jaar, hè?”

„Ja, oom.”

„De hoogste klas op school heb je doorloopen?”

„Ja, oom; 't was voor de tweede keer dat ik hem doorliep; 'k zou met April van school zijn gegaan.”

„En wat moest je worden?”

„Ik zou bij timmerman Leurink in de leer gaan.”

„Lacht je dat vak zoo toe?”

Even zweeg Karel. Wat moest hij antwoorden? Och, ja, toen moeder het hem voorstelde, had hij 't goedgevonden. Maar echt zin in het timmervak? Hij verlangde toen van school te gaan, want dan zou hij groot zijn, dagelijks met groote knechts werken, de dorpsjongens zouden hem groot gevonden hebben — maar zin?

„'k Weet niet, oom,” antwoordde hij, „'k vind het goed. 'k Wil ook wel wat anders worden, als u...”

„In elk geval hoeft je niet meer naar school.”

„Fijn, oom,” riep Karel verheugd, want hij voelde, dat er wat anders in zijn leven ging gebeuren. Als hij weer naar school had moeten gaan, zou 't oude leven zich hebben herhaald. Nu kwam er iets nieuws in zijn leven. En Karel voelde zich blij en verheugd.

„Moet ik timmerman worden, oom?”

„Wil je rijk worden?” klonk onverwachts de wedervraag.

Verbaasd keek Karel oom aan.

Wat een zonderlinge man was oom toch.

Al dien tijd had hij Karel aan zijn lot overgelaten in den hoek van den postwagen, en nu hij met hem sprak, deed hij die zonderlinge vraag zoo onverwacht.

Wil je rijk worden?

Karel keek oom aan, die niet lachte, doch strak voor zich keek.

„Ja, graag,” antwoordde Karel uit den grond van zijn hart. „'k Wil graag rijk worden. U niet oom? Of bent u rijk?”

Een vreemde lach kwam op ooms gelaat.

„We zullen probeeren, rijk te worden,” antwoordde hij. „'k Heb een winkel; 'k verkoop alles. Maar mijn vrouw is zwak. Ze kan den winkel niet doen. De twee kinderen zijn nog klein. Ze gaan beide naar school. Ik doe den winkel. En jij helpt me. Heb je daar zin in?”

Onmiddellijk, op ooms vraag, dacht Karel aan Hein Werkhoven. Die was een jaar geleden van school gegaan en in zijns vaders winkel gekomen. En iederen dag stond hij achter de toonbank en soms in de deur en als Karel voorbijkwam, zag hij hem staan, veelal een sigaar in den mond. Dat was een fijn leven. Ieder oogenblik andere menschen in

den winkel, met dezen een grapje, met dien een praatje. En als er geen menschen waren een mooi boek en een sigaar. En vrij, vrij, vrij van school! Wat had hij Hein dikwijls benijd.

En aan dezen jongen denkende, riep hij verheugd:

„Ja, oom, 'k vind het fijn in een winkel. Veel menschen, veel verkoopen, en dan zoo nu en dan een sigaar. . . .”

„Rook je graag,” onderbrak oom Karels blijde woorden.

„'k Heb nog nooit gerookt,” antwoordde Karel. „Moeder wilde het niet.”

„Kom, kom, gekheid,” viel oom haastig in. „Ik rookte, toen ik tien jaar oud was. Allo, steek maar eens op.” En den sigarenkoker uit den zak trekkende en haar openende: „'k Zal een lichte voor je uitzoeken. Als je voor 't eerst rookt, moet 't een lichte wezen, anders. . . . Je begrijpt me.”

En hij reikte Karel een sigaar en streek een lucifer aan en toen Karel het eerste rookwolkje wegblies, dacht hij: „Een echte man, mijn oom.”

En vertrouwelijk keek hij zijn oom aan.

Och, een jongen, die voor 't eerst een sigaar mag rooken van den man, die hem groot genoeg vindt,

is zoo gelukkig. Dan wordt zoo'n man de eerste echte man uit zijn leven.

„Nou maar kalm aan,” ried oom, „'t is je eerste. Smaakt ie?”

„Lekker,” zei Karel.

„Dus je hebt wel zin in den winkel?”

„Ja, graag, oom.”

„Mooi. Je kunt goed verkoopen?”

„Dat weet ik niet, oom; 'k heb 't nooit gedaan.”

„Dat zal wel terecht komen,” antwoordde oom en zijn kleine, listige oogen keken Karel tevreden aan. „Je ziet er goochem uit. 't Zal terecht komen.”

Oom zweeg een geruimen tijd; Karel zweeg ook, had al zijn aandacht bij zijn sigaar.

De twee vrouwen lachten tegen hem.

Ze waren blij, omdat ze den jongen niet bedroefd meer zagen. Doch Karel geloofde, dat ze schik hadden, wijl hij zoo parmantig en groot een sigaar opdampte. En dus rookte hij uit alle macht.

De boer tegenover hem snorkte door. De wagen ratelde zoo blij, de sigaar smaakte zoo lekker, en hij was zoo groot en oom zoo goed, en hij zou niet meer naar school gaan en in den winkel komen; en in 't hart van den zoeeven nog zoo bedroefden

knaap werd 't zoo licht en zoo zonnig, dat hij wel had kunnen zingen.

„Oom, zijn we er gauw?!”

Oom keek op zijn horloge.

„Verlang je zoo?” vroeg hij.

„Ja,” antwoordde Karel uit den grond van zijn hart. Hij verlangde tante te zien, de kinderen, het dorp, den winkel. 't Zou alles zoo heerlijk vreemd voor hem zijn.

„Krijg ik ook zoo'n witte kiel aan in den winkel, oom?” Oom lachte tevreden. Hij vond, dat 't zoo goed ging. Karel moest zijn leven vergeten, niet meer denken aan 't dorp, niet meer aan zijn moeder. Want als de jongen 't heimwee kreeg terug te keeren, als hij aldoor maar bleef verlangen naar 't dorp, dat hij had verlaten, was er immers niets met hem aan te vangen.

„Jij krijgt een witte kiel,” antwoordde oom, „als je tenminste in den winkel komt.”

„Ik kom toch in den winkel, oom?”

„Hou je van paarden?” klonk de wedervraag.

Van paarden! Een wereld van genot opende zich op dat woord. Paarden! Hij had zoo vaak de twee paarden van den kastelein uit de weide gehaald.

Dan zat hij op den grooten schimmel en Willem, de zoon van den herbergier, op den rug van Bruin. En dan draven, galoppeeren de wei uit, de dorpsstraat door, zoo hard, dat de menschen d'r hart vasthielden.

En vol spanning keek Karel zijn zonderlingen oom aan, toen hij vroeg: „Hebt u paarden, oom?”

„k Wil mijn zaak uitbreiden,” sprak hij voorzichtig. „En jij moet me daaraan helpen. 'k Ga een wagen koopen en — voorloopig een paar stevige honden. Met die trek je de buurt door. En als de negotie goed gaat, koop ik een grooteren wagen en een paard. En dan later zet ik een tweede zaak op en — die is voor jou. Hoe vind je dat?”

Karels oogen schitterden van vreugde. Op zoo'n kar, met twee groote honden er voor! Wat konden die loopen! En van 't eene huis naar 't andere, naar de boeren in de omgeving, naar de deftige huizen, en dan veel verkoopen en later een paard en wagen....

En als een heerlijk blij leven zag Karel zijn toekomst.

„Dat wil ik graag, graag,” jubelde hij oom tegen, zoo hard, dat de snorkende boer wakker werd en

een geweldigen geeuw uitstiet; de twee vrouwen lachten.

„Je bent een kranige jongen,” zei oom, „alles zal terecht komen. Maar komaan, de postkar houdt stil. De paarden worden gevoerd. We zullen even afstappen en in de herberg wat drinken. Lust je ook wat.”

„k Heb honger, oom,” antwoordde Karel, die voor 't eerst voelde, dat hij dien dag nog bijna niets had gegeten.

„Allo dan maar,” zei oom en hij stapte Karel voor den postwagen uit.

Van het kwartier oponthoud maakten ook de andere reizigers gebruik in de herberg iets te gebruiken. Karel kreeg een kop thee en een paar stevige boterhammen. Oom dronk een glas bier, de vrouwen dronken koffie en een kwartier later rammelde de postwagen weer over den donkeren steenweg.

Tegen acht uur hadden oom en Karel het dorp bereikt.

„Vat me maar bij de hand,” zei oom, toen ze uitgestegen waren, „'t is stikdonker hier. Die enkele lantaarn doet niets. Ik ken den weg in den blinde.”

Oom zei niet te veel. Behalve drie lantaarns,

een in 't midden en een aan elk der uiteinden van de straat, was er geen licht.

Karel kon zoo min als oom een hand voor oogen zien. Dus vatte hij oom bij de jas en volgde hem naar diens woning, tegenover het kleine plein gelegen.

Zwaar dreunden de acht slagen uit den kerktoren, toen ze den winkel binnenstapten.

„Kom maar mee,” zei oom, „de vrouw is binnen.” En hij ging Karel weer voor, het kamertje naast den winkel in.

Vrouw Bartels zat met de kinderen aan de tafel.

HOOFDSTUK III.

WAAROM KAREL MET ZIJN TANTE VECHT EN DE
KINDEREN DOOR DE BEDSTEE KRUIPEN. VROUW
DOORN KRIJGT EEN LAPJE BEST GOED,
EN KAREL EEN STANDJE.

Het gezin, waarvan Karel nu deel uitmaakte, bestond, zooals ik reeds zeide, uit vader, moeder en twee kinderen.

Dat gezin zoude gelukkig zijn geweest, als niet....

Och, die arme moeder! De twee kinderen, nog te jong om te beseffen, wat er ontbrak aan het gezin, om gelukkig te zijn, gingen daags naar school, speelden vrij en frank na de schooluren, gingen vroeg ter ruste, sliepen den geheelen nacht.

Maar moeder! Die bleeke wangen zouden niet zoo bleek, haar rug niet zoo gekromd geweest zijn, als niet....

Karel was nog maar kort in het gezin, of hij begreep, hij voelde reeds, wat er ontbrak in dit gezin.

Oom werkte den heelen dag; van 's morgens vroeg tot laat in den nacht was hij in den winkel bezig, of in 't kleine pakhuis. En moeder werkte hard mee. Alles deed ze zelf in het huishouden, geen stuk ging de deur uit, de bovenkleeren der kinderen zelfs verstelde zij....

De twee menschen werkten, werkten den heelen dag, en meermalen den nacht in. Werken, werken! 't Was alsof dat woord steeds klonk door 't huis, of het geschreven stond in de glimmende meubels, op de blinkende vaten en emmers, op alle laadjes en zakjes in den winkel en — in tante's moede oogen en bleeke wangen.

En o, als de lach geklonken had in den arbeid, als de liefde had gelachen over die zwijgende meubels, en uit ooms oogen....

Ja, dan zouden die wangen niet zoo bleek, die rug niet zoo gebogen geweest zijn.

Oom lachte nooit. Hij werkte, zonder een lach, zonder liefde!

En tante, die arme tante, bad om een lach van zijn mond, die altijd strak stond, ze smeekte om een tinteling van teederheid in zijn oog, die altijd koel en berekenend schenen te turen als in een toekomst.

Ja, in een toekomst.

Oom had zich in 't hoofd gezet rijk te worden.

Rijk worden was zijn ideaal en om dit te bereiken, zou hij alles opgeofferd hebben, offerde hij alles op: de vreugde en 't geluk van zijn gezin.

Vrienden had oom niet, de gierigaard heeft geen vrienden.

Nooit klonk er dus in 't stille huis de lach van een goeden vriend, van een te waardeeren kennis — de lange avonden waren stil, stil als de dagen. En op die stille, eentonige, sombere avonden, als Karel zwiingend hielp in den winkel of het pakhuis of alleen zat in de kamer, kwam het heimwee, het heimwee naar het dorpje, dat hij had verlaten, het dorpje met zijn vele, goede vrienden, het heimwee naar 't heerlijke, gezellige, vertrouwelijke vriendenhuis van Frans ouders.

Karel was pas enkele dagen in de nieuwe woning. Op een avond zat hij troosteloos te peinen, in het kamertje.

Oom kwam binnen. Hij wierp een vluchtigen blik op Karel; liep toen door naar de keuken, waar tante werkte.

„Nou zit me die jongen daar te kniezen,” zei hij. „Daar komt niks, niks van. Je moet hem laten werken.”

„Hij is nog zoo jong,” waagde tante te zeggen.

„Wat jong, een mensch is nooit te jong om te werken. En daarbij, je weet toch, waarom ik hem gehaald heb? Toch zeker niet, om hier den luilak uit te hangen en te kniezen? Je begrijpt toch wel, dat ik niks aan dien jongen heb, als hij 't heimwee krijgt, om terug te willen naar zijn dorp? Dat heb ik je gezegd, voor je hem haalde. Daarom heb ik hem in de omnibus alle mogelijke mooie dingen voorgespiegeld van paarden en rijk worden. Maar och, je begrijpt het niet. Nou sta je daar net te kijken, of je medelijden met hem hebt. Wat medelijden! Werken moet hij. Ploeter ik niet van den morgen tot den avond. Je geeft hem 's avonds wat te doen, vat je. En anders zal ik werk vinden.

Trouwens, zijn luie leventje is toch gauw uit. . . .”

„Karel is niet lui, man,” durfde tante op te merken.

„Zooveel te beter, maar dat kniezen kan ik niet uitstaan.”

Tante zweeg.

„’t Is goed man, ’k zal er voor zorgen,” zei ze bedroefd.

Dien avond, aan de zwijgende tafel, waarop het avondbrood stond, zei oom:

„Karel, morgen moet je alleen den winkel doen. Zie je daar kans toe.”

„Jawel, oom, best.”

„Mooi. Je hebt me nu al enkele dagen geholpen en weet, denk ik, alles wel te staan. Denk er om, dat ik van die groote maten niets hebben moet. Daar word ik niet vet van, van de boonen die een ander te veel krijgt. Je laadt er me koppen op, als bergen. Gelijkse maat is mijn gedachte”.

„’k Zal ’t doen, oom.”

„En wat je van middag deed, is ook niet slim. Als je twee en een halve cent moet teruggeven, en d’r is toevallig geen halfje, geef je geen drie, maar twee centen. Geef je er drie, moet je afwachten,

of ze ’t halfje terugbrengen. Doen ze dit niet en je vergeet het om te vragen, ben je je halfje kwijt. Maar, geef je twee cent terug en zij vergeten later om ’t halfje te vragen, ben je voordeelig uit. En je vergeet natuurlijk zelf het te herinneren. Snap je! Dat’s handel, daar kun je beter van worden.”

„Oom,” zei Karel, „maar als ik weet, dat iemand nog een halve cent van me krijgt. . . .

„Moet je niet zoo stom wezen, het te zeggen,” viel oom haastig in, en tevreden met eigen inzicht en wijsheid, blies hij gewichtig de rookwolken uit zijn mond.

’t Zou niet de eenigste keer wezen, dat Karel dacht aan zijn moeder, en haar laatste woorden.

„Dus doe je best, morgen,” zei oom. „Ik ga er op uit om een hond een een kar. ’k Weet zoo’n stelletje te koop. In ’t dorp Boschdal doet de oude, slimme Reks zijn zaken aan kant. Die kerel is binnen, is goochem geweest. Als ik voor een prikje de spulletjes kan overnemen, zijn ze mijn.”

„’t Zal zoo koud zijn voor Karel op dien open hondenkar,” waagde tante te zeggen, die medelijden met Karel had.

Doch deze, dien ’t vooruitzicht met een hondenkar

te mogen rijden, toelachte, te meer, daar hij dan den geheelen dag weg zou zijn uit het stille, nare huis, antwoordde haastig:

„O nee, tante, heelemaal niet. Ik kan het best; 'k vind het echt met den hondenkar te rijden. . . .”

„Mooi, mooi,” riep oom triomphantelijk, „en als je 't dan ook mooi vindt om veel te verkoopen, is de zaak gansch in orde.”

„Ik zal veel verkoopen!” zei Karel beslist.

„Mooi, mooi,” riep oom weer. „We zullen zien, of je een handig koopman bent. En zooals ik je zei, als je veel verdient, als de zaken best gaan. . . . daar loopt altijd nog een paard voor je in de wei. Je weet het.”

Tante zuchtte.

Met een vloek sprong oom op.

„Mensch, zucht toch niet altijd. Jij zult dien jongen niet verder brengen met je geteem! Als hij vooruit wil, moet hij werken en niet teemen. Jij zult er een kniesoor van maken.” En ziende, dat Karel verbleekte door dien heftigen uitval: „Wees jij maar verstandig, jongen. Werken, werken. . . . en goochem zijn. 'k Zei het daar net nog.”

Dien avond op bed lag Karel lang wakker. In de donkere stilte van zijn zolderkamer hoorde hij aldoor ooms rauwe woorden en zijn vloek.

Die arme tante! Dat lieve, zwakke gezichtje met die weemoedsvolle oogen.

Karel dacht aan moeder! Zooals moeder daar lag de laatste dagen op haar sterfbed, zoo was nu zijn tante reeds. En zij liep van den morgen tot den avond nog te arbeiden.

Een groote benauwdheid kwam in Karels hart. Wat was 't hier stil, drukkend stil. Nu vooral voelde hij het, na ooms heftige uitbarsting.

Was oom slecht? Was oom een dief? Wat hij zeide van dat halve centje. . . .

„Blijf eerlijk, jongen,” had zijn moeder gezegd. En wilde oom hem niet tot oneerlijkheid verleiden?

Karel schrok. Beneden hoorde hij plotseling ooms ruwe stem krijschen door de stilte.

Angstig richtte Karel zich op in zijn bed.

Heftiger klonken met iedere minuut ooms dreigende woorden.

Tante's stem hoorde hij niet, doch eensklaps klonk haar zacht klagend geschrei.

Wat er toen in Karel omging! Hij moest het

aanhooren en kon het niet. Dat kon hij niet hooren, dat stille, klagende geschrei van een lieve moeder.

Moest hij hier blijven, altijd?

Hier in deze sombere woning zonder lach zonder liefde?

Karel werd bang. Angstig begon hij te snikken. „Moeder, moeder,” riep hij telkens door zijn snikken heen.

En toen hij uitgeschreid had, was 't net, of hij in de stilte zijn moeders stem hoorde, zacht zeggend aan zijn oor: „Stil maar, mijn jongen. Blijf eerlijk, en doe je best. Alles zal weer terecht komen.”

Lief en teer hoorde hij die zachte woorden, die als heelende balsem dropten in zijn arm, onrustig hart.

En hij viel in slaap. Beneden was 't reeds stil geworden.

Den volgenden morgen, toen oom aan Karel de noodige inlichtingen en wenken had gegeven, vertrok hij naar het dorpje Boschdal, om van den slimmen Reks voor een prikje kar en hond te koopen.

„Doe je best, hoor,” zei hij tot Karel, en hij stapte heen. Karel stond alleen in den winkel en toen hij oom in de verte verdwijnen zag, kwam er

in hem een wonder gevoel. Een gevoel, dat hem herinnerde aan vroeger, aan de dagen, toen moeder nog gezond was en toen ze samen woonden in 't kleine huisje aan de laan.

Er was altijd gezelligheid, er was altijd vreugde in hun huisje; ze zongen veel, ze waren altijd vriendelijk voor elkander, moeder en hij.

En hier werd niet gezongen; hij zelf had ook nog nimmer een lied aangeheven. En nu, nu hij oom daar zag gaan, al verder en verder van de woning, voor een heelen dag weg, nu voelde hij, dat er een gewicht was weggenomen van zijn hart, dat er iets duisters en iets drukkends was heengegaan uit dit huis, nu voelde hij de lust in zich om te zingen.

Hij moest even naar tante.

Die was in de keuken met de kinderen.

„Dag jongens,” riep Karel vroolijk, „dag Doortje, dag Wim.”

„Dag Karel,” zeiden de kinderen en de toon, waarop ze groetten, verried verrassing.

„Ben je weer lekker aan 't smikkelen, hè,” zei Karel en hij nam onverwachts Doortje's boterham beet en riep: „Nee hoor, voor mij, die krijg je niet.”

Doortje sprong van haar stoel en liep op Karel toe, doch Karel draafde weg en Doortje hem na. 't Werd een wedloop om de tafel. Maar daaraan moest Wimpje meedoen.

De twee kleintjes van zes en acht jaar schaterden van de pret, toen Karel struikelde, viel en zij beiden boven op hem gingen liggen.

„D'r onder, je ligt d'r onder,” riepen ze.

Karel schaterde, de kinderen schaterden en de lieve tante lachte — met een traan in het oog.

„Ziezoo,” zei Karel, „nu gaan we zitten. Je moet nu gaan eten, anders kom je te laat in de school. 't Is Woensdag vandaag; van middag heb je vrij, dan zullen we een pret hebben. Hè, tante?”

En langs tante gaande, klopte hij haar op den schouder.

„Ja, ja,” zei hij, „u mag nu wel oppassen; u bent alleen met me thuis. Pas op, hoor.”

„Is vader weg?” vroeg de kleine Doortje.

En toen moeder vertelde, dat vader voor een dag weg zou zijn, vroeg de kleine: „Nu mogen we zeker wel een koekje meenemen naar school, hè moe?” Toen voelde die arme moeder een steek in 't hart.

„Je zult een koekje hebben,” zei Karel. „Kom

straks maar mee naar den winkel.”

„Karel is lief,” zei Doortje en ze aaide met haar kleine vingertjes over Karels hand.

Na 't ontbijt gingen de kinderen met Karel mee naar den winkel.

„Neen,” zei Karel, „dat gaat zóó niet. Wie wat hebben wil, moet eerst wat verdienen. Voor ieder koekje een zoen. Hoeveel zoenen wil je geven, Doortje.”

„Drie — tien — honderd,” riep 't kleine ding, dat de groote getallen nog niet kende.

Karel lachte en stopte de handjes der kleintjes vol met koekjes en zoende hun wangetjes, dat die rood werden en toen danste hij lachend met hen de deur uit.

Moeder was ook in den winkel gekomen en ze keek, toen Karel was teruggekeerd, met dezen de kleintjes na, die telkens omkeken en groethandjes wierpen.

„Ze zijn zoo lief,” zei moeder weemoedig.

Karel hoorde de weemoed trillen in haar stem, maar hij wilde dezen dag tot een vroolijken maken en daarom zei hij luchtig: „Nou tante, vooruit, mijn winkel uit; ik ben hier nu baas.”

En hij pakte tante beet, en tante ging zich ver-
weren en toen gingen ze worstelen, tante en hij,
en de jonge, krachtige Karel zette zijn lieve, zwakke
tante lachend den winkel uit.

„Ziezoo,” zei hij hijgend, toen hij tante in de gang
had gezet, „nu komt u niet meer binnen, of u moet
wat koopen.”

En hij liep lachend weg naar den winkel.

Langs 't raam kwam vrouw Doorn, de bakkers-
vrouw.

„Goeienmorgen,” zei ze.

„Morgen, vrouw Doorn; wat zal 't wezen?”

„Jij bent een goeie koopman, door zoo met de
deur in huis te vallen,” zei ze. „Je laat een mensch
niet eens den tijd om uit te blazen. Daar is nog al
wind en mijn ouwe borst! Hè, hè. . .”

En ze zette zich neer op het stoeltje.

„Is de baas weg?”

„Ja, oom moet een boodschap in Boschdal doen.”

„Dat tref ik niet. 'k Wou een lappie goed hebben
voor een paar jurkjes voor de kinderen.”

„O, daar zal ik u wel aan helpen, vrouw Doorn,”
zei Karel, en vlug zette hij den ladder voor de
planken, waarop de rollen goed lagen.

„Zoo, ken jij dat ook al?”

„Ik kan alles,” antwoordde Karel.

De eene rol stof na de andere wierp hij op de
toonbank.

„Hou nu maar eens op,” zei vrouw Doorn, die
reeds de stof betastte, „hier is wel wat bij, dat heb
ik al gezien.”

Karel klom van den ladder.

„Mooie stof, hè, en fijne kleurtjes, hè?” zei hij,
als een goed koopman de waren aanprijzende.

Buurvrouw glimlachte.

„Hoor zoo'n kleine koopman,” zei ze, en nauw-
keurig betastte ze de rollen een voor een, en zette
haar bril op en hield een paar rollen, die zij 't mooist
vond, voor het licht.

„Die twee bevallen mij 't best,” zei ze, „en van
die twee deze. Hiervan moest je me maar een
tien el geven.”

Karel aarzelde.

Dat was die rol, waarvan oom had gezegd: „Ze
is verlegen, die moet 't eerste weg. Als ik die voor
goed geld iemand kon aansmeren! Wat zou oom
blij zijn, als hij vandaag die rol verkocht. Maar die
arme vrouw Doorn, die 't ook niet al te breed had!

En haar kindertjes! De stumperds in dit verlegen goed, waar spoedig de gaten zouden invallen.

En — moest hij dat verkoopen, mocht hij dat verkoopen?

„Nou,” zei vrouw Doorn, „wat sta je daar nou en meet het goed niet uit?”

„Vrouw Doorn,” zei Karel ernstig, „dat goed moet je niet nemen. Het is... verlegen.”

„Verlegen!” riep vrouw Doorn. „En 't ligt in den winkel om verkocht te worden.”

„Ja,” zei Karel aarzelend en hij voelde, dat hij een kleur kreeg, „we hebben vergeten die rol weg te leggen. Maar, ze is verlegen; neem u liever de andere stof. En die is goed, heel goed,” liet hij haastig volgen, want hij wilde vandaag zoo graag veel verkoopen, om oom tevreden te zien. „Neemt u die gerust, daar kan ik voor instaan.”

„Je bent een eerlijk koopman,” zei vrouw Doorn. „Meet me hiervan tien el. Maar, wat kost het?”

„Die is goed,” riep Karel, „'t prijsje hangt er aan, je hebt 't al lang gezien natuurlijk.”

Met een knipoogje schoof vrouw Doorn de rol naar hem toe.

Karel mat tien el af, zette de schaar er in, en

knipte met een verheugd hart de stof door.

Handig vouwde hij het afgeknipte stuk op, en wikkelde 't in een papier.

„Nog iets, vrouw Doorn?”

„Nee, hoor, voor vandaag genoeg. Jonge, jonge, dat is weer een boel geld. Tien el van zevenenveertig en een halve cent, dat is... .

„Vier gulden vijf en zeventig,” vrouw Doorn.

Vrouw Doorn legde vijf gulden op de toonbank, Karel gaf haar een kwartje uit de la terug.

Buurvrouw wilde heengaan.

„Hier, vrouw Doorn, neem een paar koekjes mee voor de jongens. Die lusten ze wel.”

„Dank je wel, dank je wel,” zei 't vrouwtje.

„Bij jou kom ik weer koopen.”

En ze liep haastig den winkel uit, gelukkig met haar mooi stofje voor haar beide kinderen.

Tante kwam den winkel in.

„Heeft vrouw Doorn een stuk goed gekocht?” vroeg ze.

Doch Karel keek boos.

„Wat belijft u, juffrouw? Moet u wat koopen? Zoo niet, maakt u dan alstublijft, dat u den winkel uitkomt. 'k Heb geen tijd, om praatjes te maken.”

En druk en gewichtig rammelde Karel wat met de gewichten, die voor hem op de toonbank stonden.

Tante lachte.

„Tante — ik bedoel, vrouw Bartels, lach niet, of ik zet je den winkel weer uit. Pas op.”

En dreigend kwam hij op zijn tante toe.

„Neen, niet doen,” zei ze vleiend, „je maakt me zoo moe. Maar, als ik met alle geweld dan wat koopen moet, geef me dan maar een kop erwten.”

Karel nam het kop, schepte uit den grooten bak erwten en liet deze in de maat glijden.

Hij dacht aan ooms waarschuwing van gisteren avond en wilde schertsen: „Mag ik er voor u een kop opdoen, tante?”

Doch hij bedacht zich; 't zou tante zoo'n pijn gedaan hebben.

De gewone, dagelijkse klantjes kwamen dien morgen in den winkel. Ze hadden allen evenveel schik in den jongen winkelier, die voor ieder een vriendelijk woord, een grapje of een lach over had.

Tegen half een kwamen de kinderen uit school. Wat repten de kleine voetjes zich nu om thuis te komen.

Was 't wonder, dat ze 't eerst naar den winkel gingen, waar Karel was?

„Dag jongens, dag jongens,” riep Karel, „ben jelui daar? Kom, dan gaan we samen naar de kamer.”

En hij vatte Doortje op en Wimpje er bij en liep met hen naar de kamer, waar tante zat, en riep met een zware stem: „Lorren te koop, lorren te koop.”

De kinderen schaterden van den lach.

„Levende lorren te koop,” riep Karel toen.

Maar na een poosje was hij moe en duwde met zijn voet de bedsteedeuren open en legde zijn levende lorren er in.

Toen vlug de bedsteedeuren toe, en de levende lorren kroelden in 't donker over elkaar en lachten, lachten...

Tante zag dit tooneeltje aan en ze glimlachte zoo weemoedig en gelukkig, als alleen een lieve moeder doen kan.

O, waarom, waarom, dacht ze, is vader toch niet zoo. O, als hij een keer, een keer in de week zoo eens met hen dolde en speelde. Die lieve kinderen, ze hadden zoo'n behoefte aan vroolijkheid. Als vader nu eens hoorde hun heerlijke, vroolijke lachjes, zag de lachende tranenoogjes, zou hij dan nog zeggen

kunnen: „Geld is 't eenigste op de wereld, rijk worden 't eenige levensdoel.”

En de arme moeder bekende het aan haar schreiend hart, dat zij ook nooit meer zóó speelde met haar kinderen, omdat — ze niet durfde voor vader.

„Werken, werken,” riep hij maar, „rijk worden, rijk worden!”

Maar zoo'n blijde dag hadden de stumperds hun heele leven nog niet gehad.

En dat door Karel. Kon ze wel ooit genoeg van dien jongen houden?

Na den maaltijd bleef Karel een tijdlang met de kinderen spelen, tot 't zacht belgetingel der buitendeur hem vertelde, dat er een klant kwam in den winkel.

„Tot straks, jongens,” riep hij.

Hij kuste de kleintjes en liep naar den winkel, om zijn plicht te doen.

„Moeder,” vroeg kleine Doortje na een poosje, „moeder, waarom is Karel zoo lief?”

„Karel is zoo lief,” antwoordde moeder, die niets wist te zeggen.

„Moeder, is Karel sterk?” vroeg Wimpje.

„Ja, mijn jongen.”

„Is vader ook sterk, moeder?”

„Zeker, Wimpje.”

„Moeder, waarom speelt vader nooit met ons, als hij ook sterk is?”

Een klein kindermondje kan zooveel vragen, wat het moederhart pijn doet.

Snikkend liep de arme moeder de kamer uit en in de stilte van het kleine opkamertje schreide ze haar leed en ellende uit.

De kleintjes bleven naast elkaar zitten.

„'k Hou toch niks van vader,” zei Doortje.

„Ik hou van Karel,” zei Wimpje.

„Willen we naar Karel toegaan, Wimpje?”

„Ja,” antwoordde het ventje en hand staptten ze de kamer uit naar het winkeltje.

Het meisje, dat een boodschap gedaan had, was al weggegaan. Karel was dus alleen.

„Zoo, jongens,” zei hij weer vroolijk, „ben je daar weer. Dat is goed, kom maar hier. Wil ik jelui wat vertellen?”

„Graag, graag,” riepen ze.

Karel vatte de kleintjes beurtelings op en zette hen op de toonbank.

Op den stoel ging hij voor hen zitten en vertelde een paar eenvoudige verhaaltjes, die hij eenmaal van zijn moeder leerde.

En daardoor vertelde Karel zoo mooi, dat de kleintjes ademloos luisterden.

Moeder kwam voorbij de openstaande winkeldeur en bleef staan en bleef luisteren en teeder rustten haar oogen op dat tooneeltje van kindergeluk.

Den geheelen middag bleven de kleintjes bij Karel in den winkel en als er een klant kwam, dien Karel helpen moest, bleven ze afwachting bij elkaar staan en hun oogen waren niet van Karel af.

Er waren klanten, die het opmerkten en zeiden: „Nou, de kleintjes houden niets van hun nieuwen broer, dat zie ik wel.”

Tegen vijf uur, toen het duister al lag over het land en de bosschen, kwam oom thuis.

Moeder, Karel en de kleintjes zaten om de tafel. Ze aten hun boterham.

„Goeienavond,” groette vader koel.

Een zacht: „dag, man, dag oom, dag vader,” klonk als wedergroet.

„Alles goed gegaan?”

„Vader,” riep Doortje eensklaps, want ze moest

haar blijheid toch vertellen, „vader we hebben zoo lekker gespeeld met Karel.”

Een toornige blik wierp oom, bij 't hooren dezer woorden, op Karel.

„Gespeeld,” gromde hij, „heb jij gespeeld, en...?”

„k Heb goed verkocht oom, vandaag voor vijftien gulden en zeven en twintig cent binnengekomen.”

Ooms gezicht klaarde op.

„Ah, zoo, dat is in orde,” zei hij, „veel geld, veel geld. Wat bijzonders geweest?”

„Vrouw Doorn heeft stof voor kinderjurkjes gekocht, oom.”

Een blij lach verhelderde ooms gelaat.

„En heb je dat eene verlegen stuk aan den man gebracht?”

Gretig keken zijn oogen Karel aan.

„Nee, oom, want...”

„Dat 's stom,” viel oom uit, „k had je toch gezegd, dat we eerst die rol moesten opruimen. Of, had ze daar d'r keus niet op gezet?”

Daar zat Karel nu.

Wat moest hij zeggen? Zeggen, dat vrouw Doorn in de stof geen zin had? Maar dan zou hij liegen,

en moeder op haar sterfbed . . .

„Ja, oom, ze wou 't nemen, ze vond de kleur mooi, maar . . .”

Dreigend deed oom een stap naar hem toe.

„Zoo'n ezelsveulen,” snauwde hij, „dat is zoo stom geweest, 't haar af te raden! Is 't niet?”

Ja, knikte Karel.

Oom stampvoette van teleurstelling en drift.

„Word zoo nu maar rijk, word zoo nu maar rijk,” riep hij, met groote passen het vertrek op en neer loopende. „Dat kan verlegen goed verkoopen, waarmee ik zitten blijf en is zoo stom het af te raden. Ik zou je . . .”

„Vader,” smeekte moeder, „Karel deed zoo zijn best.”

„Dat noem jij zijn best doen, als de stommerik . . .”

Dat was te veel voor Karel .

Zijn eerlijk jongenshart kwam in opstand.

„Oom,” zei hij en een vuurroode blos vloog over zijn gelaat, „oom, moeder heeft mij gezegd, dat ik eerlijk moest blijven. En dat wil ik, dat wil ik! En liegen wil ik niet, en stelen ook niet. Nooit, nooit!”

't Was er uit; Karel beefde over zijn gansche lichaam.

Oom stond verslagen, scheen die plotselinge woede en verontwaardiging te vreezen.

De kindertjes waren van hun stoel opgestaan en stonden angstig naast Karel.

„Speel maar met ons?” vroeg Doortje zacht.

Oom zei geen woord meer, doch ging zitten op een stoel.

„We zullen straks afrekenen. Heb je 't geld uitgeteld?”

„Ja, oom.”

Zwijgend werd de vijfuursboterham gebruikt; niemand sprak. De kinderen lachten niet.

Tante keek angstig, oom toornig, Karel dacht, over wat hij gedaan had.

„Ik heb 't middageten voor je klaar, man,” verbrak moeder de stilte, „wil ik 't even opwarmen?”

„Kan zoo, kan zoo,” antwoordde hij, een snede brood uit den broodbak nemende, „er is nog veel werk aan den winkel, 'k moet nog in 't pakhuis wezen.”

Toen 't koffiedrinken was afgelopen, zei hij: „Allo, kom mee, dan kun je me helpen.”

Karel stond op.

„Spelen, Karel, spelen,” riep Doortje.

„Ssst, sstt,” deed moeder.

Vader en Karel verdwenen in den winkel.

„Vijftien gulden zeven en twintig cent,” zei je.
„Heb je de rekening klaar gemaakt?”

Uit de toonbanklade haalde Karel een briefje, waarop hij de verschillende posten geschreven had, en reikte het oom toe.

„In orde,” zei deze, na de rekening te hebben nagegaan, „in orde. Maar stom blijft het van die rol goed, stom, versta je?”

Even week Karels moed door den beslisten toon, waarop oom sprak, doch ook even slechts.

„Moeder heeft me gezegd, dat ik eerlijk moest blijven en dat wil ik,” antwoordde hij fier.

Woedend keek oom Karel aan.

„Wat moet ik met dien jongen beginnen,” dacht hij, „hoe zal die me helpen bij mijn plannen, als hij die dwaze opvatting, die rijk worden in den weg staat, blijft houden.” Dat gezeur moest maar voor goed ophouden, vond hij en daarom zei hij: „Hoor eens, vriend, dat gaat zoo niet. Je bent in mijn huis; ik geef je te eten, ik onderhoud je, en dus heb je te doen, wat ik zeg. Begrepen?”

„Ik wil alles doen, wat u vraagt,” antwoordde

Karel bescheiden, „maar ik wil niets doen, waar moeder verdriet van heeft, niets.”

Vuurrood stond hij daar weer, als zooveen.

„Jij mag wel eens een toontje lager zingen,” ging oom voort. „Vergeet niet baasje, dat ik je hier heb gehaald om voor je te zorgen. Wat zou er van jou terecht zijn gekomen, zonder mij?”

Karel wilde spreken, wilde vertellen van den braven Dirks, doch oom voorkwam hem.

„Houd je even stil en luister goed, naar wat ik je zeggen zal. Je bent in mijn huis, ik zorg voor je en jij gehoorzaamt me in alles; begrepen? En wat die dwaze dingen betreft, die je moeder je leerde....”

Dat was te veel voor Karel.

„Moeder was lief, moeder was lief,” schreeuwde hij, in schreien uitbarstende, „en als je iets van moeder zegt....”

„Karel, Karel,” riep tante, die uit de kamer kwam aangelopen.

„Zwijg jij en ga naar de kamer,” beet oom zijn vrouw toe, „’t is jou schuld, jij maakt dien jongen gek. Gek, versta je....”

De arme tante kromp ineen. Karel zag het en

riep: „Tante is ook lief en de kindertjes ook, maar jij, jij. . . .”

In een hevig snikken smoorden zijn woorden weg.

„Karel, Karel?” bad tante weer.

„’t Zal zoo mooi worden, dat jelui twee tegen mij je opzetten, maar dat zal in der eeuwigheid niet gebeuren,” vloekte oom. „Denk jij er om, dat ik je in mijn huis genomen heb, en dat ik je kan weg-jagen, als ik wil. En dat gebeurt, als je mij niet gehoorzaamt. Je zult doen, wat ik je beveel; alles zul je doen, of ik schop je de straat op.”

„Man?”

„Zwijg. Je hebt me begrepen. En wil je niet goedschiks, dan zal ik je kwaadschiks leeren,” ging oom dreigend voort. „Jou moeder is zeker rijk gestorven, hè. Kun je begrijpen; was geen cent en waarom niet? Omdat je vader te stom was, omdat je vader. . . .”

„Nee, nee, nee,” gilte Karel en hij vloog op zijn oom toe, „zeg dat nog eens, nog eens. . . .”

„Karel,” riep tante en ze trok Karel aan een arm naar zich toe en toen: „Foei, foei man, haal nou toch niet alles uit den jongen.”

Weer, als zoeven in de kamer, keek oom Karel

met een gemengd gevoel van verbazing en angst aan.

Wat zat er toch in dien jongen? Daar stond hij, zijn vuurrood gezicht op oom, de woedeoogen wijd open.

Kon hij dat er uit slaan, wat zoo diep zat in dien jongen? Moest hij niet met omzichtigheid te werk gaan, wilde hij niet alles bederven? Want de jongen moest hem helpen, om rijk te worden. Hij moest dus wijs en voorzichtig wezen.

Dus zweeg hij een oogenblik en rommelde doelloos wat in enkele laden.

„De hond en de kar komen morgen,” zei hij, na een oogenblik zwijgens. „Je hebt er toch wel zin in met de negotie rond te gaan?”

„Zeker oom,” antwoordde Karel, die nu zijn oom niet begreep. Zijn toon was zooveel milder en vriendelijker.

„Morgen om negen uur zal Reks de zaak brengen. Je moet dan maar een dagje met Pollo omgaan, dan went hij wat aan je. ’t Is een pracht-dier.”

Plots rees weer een wereld van genot en avonturen voor Karel op, en hij was ooms harde woorden al weer geheel vergeten.

„t Zal echt zijn oom, als ik veel verkoop,”
zei hij.

„Dat mag ik hooren, jongen,” riep oom verheugd.
„Als je dat maar doet, dat maar doet.”

En hij klopte Karel op den schouder.

Toen ging die arme tante verlucht heen.

HOOFDSTUK IV.

VAN EEN OMGEVALLEN KAR EN EEN WOEDENDEN
MAN. WAAROM KAREL HET BOEREN-
DOCHTERTJE DANKBAAR AANKEEK.
EEN NACHTELIJKE VLUCHT.

Het is enkele weken later.

Een grauwe, kleurlooze lucht hangt boven de
velden en weiden en heuvels, die als in troostlooze
verlatenheid schijnen te treuren.

Geen vogeltje zingt; bij wijlen laat een kraai
zijn schor droefgeestig kra, kra, hooren, dat als
een somber doodsgeluid de stilte verbreekt.

Over den hobbeligen zandweg, met diepe wagen-
sporen doorploegd, hobbelt schuddend de kleine

hondenkar. Karel zit op 't zijbankje.

Hij heeft geloopt al uren lang. Hij kan niet meer. Hij is zoo koud en zoo moe.

En nog niets verkocht den ganschen dag, nog niets.

En o, als hij dan straks thuis komt! Niets dan koele woorden en hatelijke terechtwijzingen.

Twee maanden ruim was hij nu bij oom; enkele weken ging hij nu al met den hondenkar, en hij had zijn best gedaan. Maar wat had hij voor loon ontvangen?

Ja, als een dag eens bijzonder goed was geweest, bijzonder goed, dan lachte oom. Als hij veel geld zag in zijn handen, dan lachte hij dien verschrikkelijken geldlach, dien Karel soms ging door zijn ziel.

Maar was de dag slecht geweest, dan lachte hij niet, dan klonk geen waardeerend woord voor al zijn zwoegen en sloven.

Diep stak Karel de handen in de zakken.

Hij was zoo koud; een huivering beefde door al zijn leden.

Een vlucht schuwe vogels vloog langs de grauwe lucht. Waarheen gingen zij, de arme zwervers.

De arme zwervers!

Uit den binnenzak van zijn jas trok Karel den brief, dien hij gisteren van Frans kreeg en luide las hij de regels:

„Ze noemen je hier den zwerver. 'k Weet niet, waarom! Nou jô, zwerven hoef jij niet. Moeder zegt zoo vaak, als de jongen geen raad weet, moet hij weer bij ons komen.”

„Als de jongen geen raad weet, moet hij maar hier komen,” herhaalden zacht zijn lippen en hij dacht weer aan het dorpje, aan moeder, aan de heerlijke avonden thuis bij den braven Dirksen zijn lieve vrouw.

De wind nam in hevigheid toe; enkele sneeuwvlokken joegen naar beneden.

Karel dacht aan zijn huis.

O, als hij 't niet om tante liet, om die lieve, zachte tante en de aardige, vroolijke kindertjes, dan. . .

't Was niet de eerste maal, dat dit denkbeeld kwam in zijn ziel, het denkbeeld van vluchten, vluchten. O nu, nu doorrijden, al maar doorrijden, de weg daarginds leidde naar zijn dorpje, zijn lief, heerlijk, gezellig dorpje. Die weg leidde naar de woning van Dirks, waar allen hem zouden ontvangen met open armen, waar hem de liefde wachtte en de troost.

Vluchten, vluchten!

Maar die arme kinderen en de nog armere tante. O, als een enkelen dag oom eens voor zaken weg was, wat was er dan een verademing in 't arme gezin. Dan lachten en schaterden de kinderen, dan was tante zoo stil verheugd.

Mocht hij vluchten, mocht hij?

„Blijf braaf, mijn jongen,” zei moeder, toen ze sterven ging, „denk aan vader en — moeder, altijd.” En zou moeder het goed vinden, als hij die lieve tante en haar heerlijke kinderen alleen liet?

Maar hij had nog niets verkocht. Bij boer Peters kon hij nog één poging wagen. Dan moest hij naar huis. De avond donkerde reeds. En als hij dan niets verkocht, dan wachtten hem weer ooms smadelijke woorden en onduldbare hoon.

Pollo blafte klagend.

„Hort, jongen hort,” riep hij, „je bent er zoo, beestje. Ben je zoo moe? De baas kan niet meer loopen, de baas is zoo moe.”

„Waf, waf,” klaagde weer de hond.

Het was bij vijf uur, toen hij Peters' hoeve bereikt had.

Bij de achterdeur hield hij stil.

„Stil maar even, Pollo, de baas is zoo terug,” sprak hij tot den hond.

De deeldeur opende hij, de donkere deel ging hij over; een stier loeide in schorre keelgeluiden.

De kleine gang ging hij over, hij tikte aan de keukendeur.

„Nou?” riep de zware stem van boer Peters.

Karel opende de deur. In de groote keuken, waarin reeds een petroleumlamp brandde, zat het gezin om de tafel.

„Zoo, Karel,” zei opgewekt de boerin, „ben je daar weer, jongen? Kom maar gauw bij 't vuur. Is dat weer om op negotie te gaan.”

Karel groette allen.

Wat deed die gezellige keuken hem heerlijk aan. Die prettige gezichten, dat hoog opvlammende vuur, die knusse gezelligheid.

„Kan ik nog wat verkoopen?” vroeg hij, de ronde tafel naderende.

„Praat niet van koopen,” zei de boerin, „neem een stoel en schuif aan. Eet eerst een boterham mee en drink een warm bakje.”

„Dank u,” zei Karel, „'t wordt al donker en Pollo staat alleen buiten. Kan ik nog wat verkoopen?”

„Neem maar wat, moeder,” zei 't oudste dochtertje, een meisje van twaalf jaren.

Dankbaar keek Karel haar aan, hij voelde iets warmes in zijn hart.

„Schande, zoo'n jongen met dit weer d'r uit te sturen,” zei Doris, de knecht. „Is dat menschenwerk?”

„Eet je mee?” vroeg de moeder.

„k Wil wel een warme kop koffie, als-'t-u-blijft,” antwoordde Karel, „maar om te eten heb ik geen tijd. 't Is al zoo donker.”

Moeder schonk hem een kop koffie, en zei: „Drink dat maar warm op en haal me dan maar wat platte en diepe borden van ieder zes en een soepterrine. Want 't oor is gebroken, van die ik heb.”

„Dank u, dank u,” riep Karel verheugd.

Hij zou toch iets, iets hebben verkocht vandaag.

Vrouw Peters dong niet af; dat zou ze nu niet gekund hebben. Buiten woei de koude avondwind; sneeuwvlokken vlogen, de duisternis daalde reeds... en een arm, ouderlooskereltje alleen op een hondenkar.

„'t Is duur, hoor,” zei de boerin, toen Karel weg was.

„Loop, vrouw,” zei de goedge boer, „die arme jongen.”

Door de duisternis van den vallenden avond reed de hondenkar, zoo eenzaam, en eenzaam liep de arme Karel er achter en trachtte uit de verdiende centen de welwillendheid van zijn oom te berekenen.

De sneeuw joeg in dichte vlagen neer, onheilspellend floot de wind over de velden.

Het was geheel donker geworden; heel in de verte zag Karel het schemerend licht in enkele verspreid liggende huisjes, die om het dorp heen stonden. Pollo blafte weer klagend.

„Toe maar, jongen, toe maar,” riep Karel aanmoedigend en hij duwde zelf zoo hard hij kon, want de sneeuwvlokken kleefden aan de wielen en de weg was vol gaten en groeven.

De wind joeg de natte sneeuwvlokken pal in zijn gezicht, zoodat hij de oogen moest sluiten.

Eensklaps kreeg de kar een geweldigen schok naar links, ze kantelde. Karel trachtte haar tegen te houden, doch — onmogelijk.

Met een smak viel het lage voertuigje om, de pottèn en pannen en de kleinere breekbare waar vielen rammelend en kletterend in stukken neer op den grond.

„Pollo, Pollo,” riep Karel in doodsangst en hij vloog naar het beest, dat ongedeerd stond voor 't omgevallen voertuig; de zwakke riemen, waarmede hij aan de boomen bevestigd was geweest, bleken gebroken.

„Pollo, wat moet ik beginnen,” riep Karel en als eenig antwoord liet de hond een klagend gehuil hooren, dat akelig somber klonk over het veld tot de heuvels in de verte.

Karel bukte zich en daar de duisternis volkomen was geworden, moest hij tastend zijn waren zoeken, die op en door elkaar lagen op de sneeuw.

Alles was gebroken; een enkel kopje, een enkel pannetje was nog heel.

„Alles kapot, alles,” barstte Karel eensklaps in snikken los; „wat moet ik toch beginnen? Ik durf niet thuis komen. Pollo, Pollo.”

Het goedige dier, zoo gewend aan zijn jongen meester, die hem nooit sloeg, die altijd zacht en vriendelijk voor hem was, likte hem de hand. Met moeite zette Karel de kar overeind. Toen staarde hij radeloos van angst om zich heen, als zocht hij hulp en raad.

Doch op 't eenzame, donkere veld was geen

levend wezen te zien; de koude Januariwind alleen huilde zijn somber lied en joeg feller met iedere minuut de sneeuwvlagen neer op de machteloze aarde.

Waar moest hij heen? Naar huis? Maar zijn oom zou in niets ontziende woede hem slaan, en tante zou hem te hulp komen, en dan zouden oom en tante... O neen, o neen, dat niet, dat niet. Als tante zoo klagelijk schreide in den stillen nacht, als haar zacht geweeklaag zoo droevig doorklonk tot in zijn kamertje, dan was hij zoo nameloos ongelukkig en zoo bang.

Pollo huilde in een langgerekten toon.

„Ja, jongen, je wou naar huis, hè, je hebt 't ook zoo koud,” riep Karel snikkend. „Ik durf niet, Pollo, ik durf niet.”

En daar het tuig gebroken was, en Pollo hinder hebben moest van het langs zijn lichaam bengelende span, nam hij het den hond van het lichaam en wierp het op de kar.

Pollo begreep het niet; moest hij dan niet meer trekken? Hij was toch nog niet thuis.

Doch, zich vrij gevoelende, sprong hij op tegen zijn jongen baas en blafte vroolijk.

Zes slagen bomden uit den ouden toren.

„Al zes uur, al zes uur,” dacht Karel, „wat moet ik toch beginnen.”

Weer bukte hij zich om zijn koopwaren te onderzoeken. Die groote schalen — gebroken; die stapel bordjes — gebroken. . . . Op zijn knieën kroop hij voorzichtig voort, en hij betastte het eene stuk na 't andere, maar op een enkele uitzondering na, was alles stuk.

Neen, hij kon niet naar huis gaan, hij durfde niet. Als 't alleen was om hem zelf? Maar tante, die arme tante!

Toen hij van middag wegreed, schreide ze weer; oom was zoo leelijk tegen haar geweest. En als hij nu thuis kwam, zou tante voor hem spreken, en dan. . . .

Eensklaps viel als een verblijdend licht de gedachte in het duister van zijn ziel, dat daar ginds, ver weg, zeer ver weg zijn dorpje lag, zijn dorpje met die vele goede menschen, zijn dorpje, waar die lieve oom en tante Dirks woonden, waar Frans was, zijn vriend.

Daarheen, daarheen!

Karel sprong op. Zijn besluit was genomen.

Het moest.

Maar Pollo!

„Pollo.”

Waar was de hond?

„Pollo, Pollo!”

Karel riep het al harder en harder; hij trachtte de duisternis om hem heen te doorboren, doch geen schaduw van Pollo viel te ontdekken.

Was de hond, het wachten moede en begeerig naar zijn warm hok en wat voer, naar huis geloopen?

Het moest wel zoo zijn.

Of wilde Pollo hem het vluchten gemakkelijk maken?

Karel kon niet weten, dat een konijntje op eenigen afstand zijn weg over het veld had genomen.

Pollo had het diertje gezien, en belust op een malsch hapje, was hij het vluchtende wild nagerend.

Karel beefde over zijn gansche lichaam. Hier kon hij niet blijven, naar oom durfde hij niet en ginds, ginds wachtte hem de liefde. Hij moest dus terug naar het dorpje, waar hartelijke menschen hem zouden ontvangen met open armen.

Maar tante! Die arme tante zou in doodsangst hem wachten, den ganschen nacht. Nu reeds moest

ze in hevige onrust verkeerden.

Mocht hij nu vluchten en die arme, beste vrouw in haar bange vertwijfeling laten?

Nee, dat mocht hij niet. Tante moest weten, dat hem geen ongeluk was overkomen, moest weten, dat hij slechts was teruggekeerd naar het dorpje zijner jeugd.

Maar hoe moest hij tante het doen weten?

Peinzend staarde Karel naar den grond en zag dus niet, dat achter hem een man naderde, al dichter en dichter.

Een kuch van dezen deed Karel opschrikken, en omkijkende, zag hij op korten afstand den snel naderenden man en herkende hem, door zijn gang, als — zijn oom!

„Hallo, jij daar,” klonk 't hoog door den wind heen.

„Ja, oom,” riep Karel terug.

Een minuut later was oom hem genaderd.

„Wat doe je hier, wat is dat hier?” riep hij uit en toen, de gebroken waren ziende: „O, stommerik, stommerik, is dat alles kapot, alles? Het heele boeltje weg!”

En voor Karel een woord ter zijner verontschuldiging spreken kon, had hij den jongen beetgepakt.

* Ik moest je den nek breken," riep Oom, "hier," en in niets ontziende woede sloeg hij Karel met den stok, dien hij in de hand droeg.

„Sla me niet, sla me niet,” schreeuwde Karel, die zich trachtte los te rukken.

„Niet slaan, niet slaan,” schreeuwde oom nog harder, „ik moest je den nek breken hier.”

En in niets ontziende woede sloeg hij Karel met den stok, doen hij droeg in de hand.

Huilend van woede, pijn en verontwaardiging trachtte Karel zich los te rukken.

„k Wil weg,” schreeuwde hij, „k wil terug naar mijn dorpje, laat me gaan, laat me gaan.”

Plotseling liet oom hem los.

„Wou jij weg?” zei hij smadelijk, „dat treft al bijzonder. k Had je eerdaags ook weggedaan. Wat heb ik aan een luien opeter, die me de boel nog breekt erbij.” En zijn oogen latende gaan over de stukke waren, vlamde opnieuw zijn woede op.

„Als ik 't an zie, zou ik je....”

Maar de stok daalde weer.

„Zooals ik zei, k heb genoeg van je. Deze week nog ga je weg.”

„k Ga naar mijn dorpje terug,” zei Karel haastig.

„Jawel, dat gaat daar zoo. Eerst een tijd mij op kosten jagen, me de boel breken.... allo, help me den kapotten rommel opladen.”

Zwijgend deed Karel, wat oom hem beval. Hij dacht nu in 't geheel niet meer aan 't gebeurde, dacht alleen aan ooms woorden: „Deze week nog ga je weg.”

Weg, weg! En een wereld van verwachtingen ging hem door het hoofd.

„Ziezoo, daar ligt de rommel,” snauwde oom, toen de boel opgeladen was. „Vooruit, pak de boomen en maak, dat je thuis komt. En kijk uit je oogen, de weg is vol kuilen.”

„Daardoor is de kar gekanteld,” waagde Karel te zeggen.

„Ja, dat begrijp ik,” viel oom scherp in, „maar als je uit je oogen gekeken had en de handen aan de kar had gevat, zou 't ding niet hebben kunnen kantelen.”

„'k Had de kar vast, maar de sneeuw woei zoo in mijn oogen.”

„Schei er over uit, en trek wat aan. Je tante zit in doodsangst over jou.”

't Was zeven uur, toen ze de woning bereikt hadden.

Tante stond aan de deur.

„Ga naar binnen, mensch,” riep oom haar toe.
„Je lieveling is er. Dacht je, dat hij in zeven slooten

gelijk zou loopen? En hij heeft een mooien dag gemaakt,” schamperde hij door, „hij brengt geen enkele waar meer thuis.”

„Trek de kar maar in 't schuurtje,” zei hij tot Karel en hij stapte den winkel binnen, waarin tante wachtte. En hier trof tante een vloed van woorden over den jongen, dien zij altijd de hand boven 't hoofd hield.

„Alles kapot; vijftien gulden scha.... 't Is nou uit met den lieveling; hij moet weg.”

Tante waagde te spreken van een ongeluk, van een toeval. Doch oom beduidde haar, dat ze zwijgen moest.

„'k Wil er niet meer van hooren,” was zijn laatste woord. „Mijn besluit is genomen; 'k heb niets dan nadeel van hem, zoo gauw mogelijk doe ik hem van de hand. Afgeloopt.”

Karel had de kar in de schuur gezet en na even op de kleine deel een blik in het hondenhoek geworpen te hebben, waarin Pollo rustig snurkte, ging hij naar de huiskamer.

Oom zat op een stoel; tante zette eten klaar.

Tante zei niets, ze durfde niet. Doch ze was gelukkig, dat Karel goed at.

Toen hij gegeten had, zei oom: „Je rekent er op, dat je vertrekt. Zoo gauw mogelijk zal ik je zien te plaatsen.”

„Ik kan wel naar mijn dorpje gaan, oom, mag ik naar mijn dorpje gaan?” liet Karel haastig volgen.

„Dat gaat daar zoo; eerst tien weken in kost liggen, je boel breken; ik koop voor jou een hond met kar en dan de plaats poetsen! Vergoed jij me de schade? Neen, mannetje, ik zal voor je uitzien en krijg ik een goeie schavergoeding, dan kun je gaan.”

Karel zag tante aan, en op 't zien van haar droevig gelaat zweeg hij.

„Ga maar gauw naar bed, Karel,” zei tante, ziende, dat Karel met eten gereed was. „Je bent natuurlijk moe en koud.”

„Ja, tante,” antwoordde Karel en stond op.

„Dag oom, dag tante.”

En Karel klom het smalle zoldertrapje op en lag enkele minuten later in zijn bed.

Het was hem nu zoo vreemd te moede. Denken aan wat gebeurd was, kon hij niet; zijn geest verwijlde in de toekomst, bij wat ging gebeuren.

„Weer terug naar mijn dorpje,” zong 't maar in

hem, „weer terug naar mijn dorpje.”

Hij hoorde het als een vertroostend en bemoedigend lied, terwijl hij zich de woorden uit Frans' brief herinnerde: „Zwerven hoef jij niet. Als je geen raad weet, moet je maar weer bij ons komen.”

Hoe Karel dat hoopte, weer naar 't dorpje, weer terug in 't huis van zijn beste vrienden.

Als oom maar niets anders met hem deed, want ook herinnerde hij zich met bitterheid in 't hart ooms woorden:

„Ik zou je eerdaags toch weggedaan hebben.”

Toch weggedaan? Was hij dan koopwaar, was hij een stuk vee. O, als hij dat dan toch was in de handen van oom, zoo hoopte hij verkocht te worden aan oom en tante uit het dorpje.

Wat zou hij dan blij en gelukkig zijn.

Den volgenden morgen, toen hij met tante alleen in de kamer was, begonnen ze natuurlijk te spreken over het gebeurde van den vorigen avond.

„Ik kon het heusch niet helpen, tante,” verzeerde Karel.

„Dat begrijp ik, dat weet ik wel,” gaf tante ten antwoord. „Je oom is zoo onbillijk, als hij nadeel ondervindt. O, dat verschrikkelijke idee van rijk te

zullen worden. Hij heeft 't altijd bij zich gehad. En vroeger, heel vroeger, toen ik nog niet getrouwd was, lachte ik er om en ik schertste. Maar nu... o, 't is zoo ongelukkig voor mij en voor de kinderen. Van 's morgens tot 's avonds denkt oom alleen aan dat eene: rijk worden. En we zouden zoo rijk zijn, als oom tevreden was met 't geen hij heeft. En we hebben zooveel, Karel; we zijn allen gezond, onze kinderen zijn zoo lief, broodzorgen kennen we niet. En... en nu jij weg gaat..."

„Ga ik weer naar mijn dorpje?” vroeg Karel, en er klonk gelukkig verlangen in zijn stem. Doch begrijpende, dat hij zoo niet mocht spreken, vervolgde hij: „'k Vind 't wel naar voor u, en voor de kinderen, tante.”

„Beste jongen,” antwoordde de brave vrouw, „ik kan 't niet tegenhouden en ik mag het ook niet. Om jou niet. Maar o, als ik denk, dat je weg zult zijn... we hadden 't met ons vieren zoo gezellig...”

En tante schreide.

Karel wist niets te zeggen.

„Je oom heeft van morgen een brief geschreven naar de familie Dirks,” zei tante na een oogenblik.

„Dus, tante, ik...”

Karel had 't wel kunnen uitjubelen, doch hij bedacht zich. De winkelbel luidde en dus vloog hij naar voren.

En hij hielp dien morgen de klanten en praatte met hen, maar zijn gedachten waren elders, waren in 't lieve, heerlijke dorpje, waar zijn toekomst was.

Den ganschen dag hoopte hij op den brief, den heerlijken brief van vader Dirks, al wist hij, dat die zoo gauw niet komen kon.

Maar morgen, morgen! Als de brievenbesteller in de verte naderde, zou 't zingen in zijn hart van vreugde en geluk!

Die dag viel Karel lang, heel lang.

Den volgenden dag was oom, toen Karel opstond, reeds de deur uitgegaan en op Karels vraag, waar oom was, vertelde tante: Oom is naar de stad inkoop doen. Tegen den avond zal hij wel thuis zijn.”

Oom weer weg voor een dag. Wat een vreugde! En toch, nu verlangde Karel slechts naar den brief, waaraan hij maar aldoor denken moest. 't Werd avond en nog was er geen bericht uit het dorpje.

Zou oom bezwaar hebben, of tante?

Waarom schreven ze niet, ze begrepen toch wel, dat hij popelde van verlangen naar antwoord. Ze begrepen toch wel, dat hij vurig begeerde weer te wonen in het dorpje van zijn liefde, te midden der beste menschen, die zijn vrienden waren.

Oom kwam tegen zes uur thuis, opgeruimder dan gewoonlijk.

Hij groette moeder vriendelijk en knikte Karel goedendag.

Pas was hij gezeten of de winkelbel rinkte. Met bonzend hart sprong Karel op.

„k Zal wel, oom!” riep hij gelukkig, want hij hoopte op den brief.

Een seconde later was hij terug, bevend van vreugde.

„Oom, den brief!” jubelde hij, en reikte hem oom toe.

Oom vatte hem en brak hem open. Tante legde de breikous neer. Karel bleef staan, zijn wijd open oogen op oom, trachtend op diens gelaat te lezen, wat er in hem omging.

Oom had den brief gelezen, vouwde hem dicht, stak hem in de enveloppe en legde deze op tafel.

„Wanneer, oom, wanneer?”

Een duistere trek verdonkerde ooms gezicht.

„t Blijkt, dat jij maar alleen aan je zelf denkt,” zei hij. „Jawel, zoo gaat dat. Maar ik zal wijzer zijn, mannetje. Alle onkosten, die ik aan jou gehad heb: eerst die reis naar je dorp, toen de vracht met jou terug, de vertering in de herberg, al die weken kost en inwoning, een nieuw pak kleeren, de hond en hondenkar, de vracht, die je me gebroken hebt. . . . jawel en dat denkt dan maar alleen aan zich zelf, en. . . .”

„Oom,” viel Karel in, wiens hart bonsde in de keel, wjl hij het ergste vreesde, „oom, u krijgt toch geld van oom Dirks, u hebt mij toch verkocht, oom?”

„Ho wat, ho wat, 'k heb geprobeerd je te verkoopen, en. . . .”

„En — en wil oom Dirks niets voor me geven?” vroeg Karel, en door hoop en vrees overmeesterd, voelde hij niet het schrikkelijke van die woorden.

„Wat geven, ja, wel wat geven,” schamperde oom, „maar genoeg geven, dat is wat anders. Een mensch moet alleen op zijn eigen voordeel bedacht zijn, natuurlijk, en nu ik een voordeeligër gaatje heb

gevonden om je in te stoppen....”

„Oom!”

„Zooals ik je zei, ieder winstje past me. Toevallig sprak ik van morgen een smid in de stad, die jou heel goed kan gebruiken. En hij geeft meer voor je, en dus....”

„Maar oom, oom,” bad Karel, „vraagt u dan meer aan oom Dirks, zeker zal die meer geven!”

„Dat kan niet meer. 'k Heb den koop met smid Jappink gesloten. Ik kan er niet meer af. En bovendien, dat eeuwige handelen verveelt me. Ik kan mijn tijd beter gebruiken. Zondag komt hij je halen. Afgelopen!”

En oom stond op.

„'k Ga gauw naar bed, vrouw. 'k Ben moe. Wat, huil je er om? Waarom toch? Je ziet toch zelf wel in, dat we den jongen niet kunnen houden? En Jappink is een beste kerel; Karel zal 't er goed hebben.”

Tante veegde haar tranen weg; ze wist wel, dat redeneeren niet zou helpen. Maar als ze naar Karel zag, die daar zoo innig bedroefd stond, schoot haar 't hart weer vol.

„Kom, Karel, flink, mijn jongen. Misschien heb

je 't heel goed bij den smid. Hier ging het toch ook niet.”

En tante stond op en nam de tafel af.

„'t Is acht uur,” zei oom. „Allo, laten we naar bed gaan.”

Karel kon niet spreken. Hij had oom wel opnieuw willen smeeken hem naar zijn dorpje te laten gaan, maar hij begreep, dat niets kon baten.

Tante had de tafel afgenomen, oom onderwijl de buitendeuren en den winkel gesloten.

Toen gingen ze naar bed.

Daar stond Karel weer in zijn kleine kamer.

De maan stond hoog aan den hemel en wierp haar mat licht door het zolderraampje. Boven het bed hing het portret van moeder. Karel keek zijn moeder in de oogen en toen plotseling weer viel hij met 't hoofd in het kussen en schreide, schreide....

En aldoor in zijn ooren hoorde hij dat wreede, schrikkelijke woord: „De zwerver, de zwerver.”

O, waarom moest hij zwerven altijd, waarom mocht hij niet terug naar het dorpje, waar die lieve menschen woonden!

Moest hij nu weer onder vreemden, die hem niet

kenden, die geen genegenheid voor hem konden hebben?

Plots schoot een gedachte hem door 't hoofd. Hij schrok er van. Vluchten! Vluchten van oom, vluchten naar het dorpje.

„Blijf braaf mijn jongen, denk bij alles, wat je doet aan mij en aan je braven vader.”

Angstig keek Karel moeder aan.

Moeder lachte een stillen, gelukkigen glimlach.

't Bemoedigde Karel.

Diep keek hij moeder in de oogen, hij wilde weten, dat moeder het goed vond.

„Vluchten, moeder,” zei hij zacht, „vluchten naar oom, tante en mijn vrienden?”

Zie, al liever werd die glimlach, 't was of een zweem van aanmoediging moeders gelaat verlichtte.

Nu dacht Karel aan tante en de kinderen.

Mocht hij hen alleen laten? Zou tante niet ongerust wezen, als hij heen was gegaan? Maar neen, dat zou tante niet. Hij zou een briefje achterlaten, dan zou tante weten, waarheen hij gegaan was.

Nu weer moeder aankijken. Ja, ja, moeder vond 't goed, hij zag 't met klare zekerheid en zonder zich te bedenken, schreef Karel, dat hij gevlucht was

naar oom en tante Dirks, omdat hij bang was voor de groote stad en de vreemde menschen.

En toen hij dat briefje geschreven had en op zijn hoofdkussen had gelegd, kwam er een wondere kalmte en klaarte in hem. Geen twijfel was er meer in zijn hart en geen angst.

Hij wist, dat moeder het goedvond. Hij ging op den stoel voor zijn bed zitten.

Buiten was de stilte van den komenden nacht.

Rustig en vredig scheen de maan aan den strak blauwen vrieshemel.

In 't huisje was geen geluid.

Als oom en tante rustig slapen...

Wonderlijk vredig was het in zijn hart, bijna angstig kalm.

Hij ging vluchten... vluchten... en niets in hem trilde van aandoening of vrees bij die gedachte.

Weer die lieve, rustige moederoogen!

„Denk bij alles wat je doet aan moeder...”

En hij dacht nu aan moeder, en voelde, dat zij het goed vond.

Daar dacht hij er aan dat hij moeder achterliet. Die kleine herinnering aan haar kon hij gemakkelijk meenemen. Maar dat groote portret! Hier laten?

Neen, dat niet. Zou oom 't hem toezenden?

Karel nam het briefje en schreef:

„Mag ik moeders portret terug hebben? Wil u 't me toesturen, oom?”

De klok beneden sloeg twaalf uur. Karel schrok. Nu sliepen oom en tante. Hij moest nu heen. Maar moeder daar alleen. En toch, moeder bleef hem bemoedigend aanzien. Het moest! Karel trok zijn schoenen uit, trok zijn dikken, duffelschen jas aan, zette de bonte, wollen muts op.

Hoor, kraakte de trap niet! Angstig begon hem 't hart te bonzen in de keel.

Neen, 't was verbeelding.

„Vooruit,” sprak hij zichzelf bemoedigend toe, „nu niet bang zijn. 'k Ga immers terug naar 't dorpje...”

Dat gaf hem moed. Het dorpje zag hij voor zich. De bekende huizen, de lieve vrienden, de wuivende bosschen, 't riviertje.... moeders graf.

Ja, daarheen moest hij, daar hoorde hij.

Zacht nu! Op zijn teenen, de schoenen in de hand, sloop Karel heen, de trap af, het smalle deeltje over naar de achterdeur.

Krak.... De deur was open.

Vlug haar weer dicht.... nog een krak.... de

schoenen aan en daar liep op een draf de kleine, zoekende zwerver den maanlichten nacht in.

Een lange, smalle schaduw ijde hem vooruit.

Kom, kom riep de schaduw, ik breng je naar het heerlijke dorpje.... ik breng je naar de lieve vrienden van je jeugd. Kom, kom!

En Karel liep de vlakke moesvelden over tot hij kwam op den grintweg, die tusschen bosschen door leidde naar zijn dorpje, nog uren ver.

Wat vreemd klonken zijn voetstappen op den harden weg.

Klep, klep! Iedere stap scheen te slaan tegen de boomen in het bosch.

Karel werd angstig. Alleen nu in den nacht, gansch alleen, op den langen, eindeloozen grintweg, links en rechts de donkere bosschen.

Als er eens....

O, wat was dat? Stond daar ginds niet een man? Zag hij niet diens schaduw over den maneweg?

„Niet bang zijn,” sprak hij weer kalmeerend tot zich zelf, „niet bang zijn,” en hij liep verder en zag, naderende, dat die schaduw was van een grooten, dikken paal, die aan den ingang van het bosch stond.

Moedig verder dan en niet bang zijn. Wie zou hem overlast aandoen? Er was immers niemand hier in den nacht?

Hu, die akelig grillige schaduwen links en rechts. Telkens meende hij de schim van een levend wezen te zien.

't Angstzweet brak hem uit. En al harder en harder liep hij. Hij berekende, dat hij nog vier uren zou moeten loopen.

Vier lange uren!

Maar dan! Dan zou hij zijn lief dorpje zien en vergeten zijn den nacht van zijn angst. Vooruit dus, vooruit!

En dan stapte de arme jongen weer moedig voort.

In 't licht der maan kon hij gemakkelijk op zijn horloge zien.

't Was nu half drie. Hij had dus ruim twee uur geloopt. Nog twee uur en het dorpje zou oprijzen in de verte.

Half vijf zou hij er zijn. Oom Dirks zou in de bakkerij wezen. Wat zou hij vreemd opkijken, als hij Karel zag. Wat zou hij zeggen? Stilletjes zou hij naar Frans' slaapkamer gaan. Hij zou hem aan 't oor kriebelen, dan zou hij wakker worden, hij

zou zijn oogen opendoen en Karel zien.

En dan!

De vreugde jubelde in Karels hart, en moediger stapte hij voort en hij keek niet meer schuw in de donkere bosschen en zag niet meer de grillige schaduwen op den weg, want voor hem lichtte de toekomst.

Al voortstappende voelde Karel 't als een vreemde aandoening, dat hij nu in 't geheel niet meer bang of angstig was. En toch zoo alleen in den nacht, in den stillen, klaren vriesnacht, onder den wijd zich strekkenden blauwen hemel, met zijn heir van tintelende sterren, op den eenzamen weg, tusschen die geheimnisvolle bosschen.

En toch zoo rustig, zoo rustig was 't in hem; hij voelde zich één met die stille, geheimnisvolle natuur, vond het dapper en echt en toch gewoon, dat hij blijmoedig voortstapte, zonder angst in het hart.

Plots viel als een schrikkende angst een geluid in de stilte, en omkijkende in de richting, vanwaar de stem kwam, zag hij een man in gebogen houding aan den rand van het bosch.

Letterlijk stokstijf van schrik bleef Karel staan,

onmachtig een woord te spreken, onmachtig verder te gaan, voelende zijn leden verstijven.

„Hallo!”

De stem klonk hol en somber door de stilte.

„Hallo, goed volk?”

De man naderde, schuw kijkende rond zich.

„Te drommel,” riep hij eensklaps, „een jongen.”

En toen snel op Karel toeschietende: „Wat, een jongen alleen in den nacht! Wat doe je hier? Lig je niet op je bed?”

Karel kon noch durfde spreken.

„Maar jongen,” klonk zachter de stem en milder, „wie ben je, wat doe je hier, alleen in den nacht?”

„Mijnheer,” stamelde Karel, „k ben gevlucht. 'k Had 't zoo slecht bij mijn oom, 'k wil zoo graag terug naar mijn dorpje, mijnheer laat me maar gaan.”

De man schudde zijn dik behaard hoofd.

„Arme zwerver,” zei hij, „maar is dat nou te doen voor zoo'n ventje als jij. Kom jij maar eens met me mee. Je wilt toch wel wat eten? Hè, hoe zou je dat lijken?”

En de mand, dien hij op den rug droeg, Karel toonend, vervolgde hij: „Een stuk wild zou je

lijken, hè? Kom maar mee. 'k Woon ginds een half uur verder in de richting van je dorp. 'k Heb een goeien nacht gehad. Ik zeg maar: ze brengen 't me niet thuis. En dan moet je ze stroopen.”

Karel wilde wat zeggen, doch de man stapte op en Karel liep werktuigelijk naast hem voort.

„Je schrok je een aap, natuurlijk, toen je me hoorde?”

„Ja...” antwoordde Karel, „'t klonk zoo.... zoo....

„Natuurlijk, natuurlijk, en ik schrok ook, toen ik voetstappen hoorde. 'k Had me natuurlijk koest gehouden, als 't een kerel was geweest, maar toen ik zag, dat 't een jongen was.... Ik begrijp er anders nog niets van. Vertel me toch eens, hoe je hier komt in den nacht, en wat je wilt en waarom je gevlucht bent. Vertel mij maar alles, want als je zelf wordt nagezet, den eenen nacht na den anderen, als je nooit rust of duur hebt, dan begrijp je alles.”

En voortstappende, vertelde Karel van zijn ellende en van zijn nood.

„Je hebt gelijk,” antwoordde de man, „groot gelijk. Ga jij maar weer naar die menschen toe. Maar eerst ga je mee naar huis. Daar staat nog een

stuk gebraden konijn. Dat lust je toch wel, is 't niet?"

„Eigenlijk wel,” antwoordde Karel.

„Ziezoo,” antwoordde de man na een tijdlang met Karel te hebben voortgelopen en staan blijvende, „je ziet ginds aan dezen zijweg dat huisje? Daar woon ik. Ga jij maar vooruit. De schelmen loeren overal en als je soms zoo'n kerel ziet, zeg je niets, maar komt terug op dezen weg aan. Zie ik je dus komen, dan red ik me wel. Maar als je niets ziet, fluit je, dan ben ik dadelijk bij je.”

„Maar.... maar....”

„Wat maar? Vooruit jongen! Een mensch moet zich zelf weten te redden.”

Het angstzweet brak Karel uit. Als daar nu eens de veldwachter was, die hem aanhield, hem hield voor een medeplichtige of hem terug bracht naar oom?

En als hij weigerde? Wat zou die man met hem doen, in wiens handen hij zich volkomen overgeleverd voelde?

Met bonzend hart en trillend over zijn geheele lichaam liep Karel op 't huis toe, schuw om zich turende.

Hij herademde, toen hij 't huisje naderde en niets zag.

Hij floot. Dadelijk kwam de man snel aanloopen. „Nu maar gauw,” zei hij, de deur openende. „Vooruit, naar binnen.”

Karel deed wat hem bevolen werd, en een oogenblik later bevond hij zich met den vreemden man in het schamele, armoedige vertrek, waarin een kleine lamp haar spaarzaam licht verspreidde.

„Ziezoo,” nu kunnen we zien,” zei de strooper, en Karel nauwkeurig opnemende: „Te deksel, jij ziet er zoo kwaad niet uit, al rammel je misschien van den honger. En je bent een stevige baas; je moest maar hier blijven; je kunt 't goed hebben: overdag slapen en 's nachts 't veld en 't bosch in. He, zou je dat lijken?”

Karel durfde niet antwoorden.

Had die man hem, in schijn van hem te willen voeden, mee gelokt naar zijn huis, om hem te dwingen, in zijn dienst te blijven, als.... als strooper?

Karel rilde bij de gedachte, en voelde thans een wanhopig berouw over zijn vlucht.

In handen van een strooper, een dief!

Wat moest hij beginnen!

„Zou je geen zin hebben bij me te blijven?”

„Neen, neen,” antwoordde Karel haastig, „ik wil naar mijn dorp terug.”

„Kan me best begrijpen,” antwoordde de man, „best begrijpen.”

Karel herademde weer, alle vrees zonk weg op 't hooren dier woorden en voor 't eerst kon hij den strooper goed opnemen.

Een forsche man, breed en solide, met een dikken, haveloozen, rossigen baard. De groote neus stak dreigend uit de haarmassa te voorschijn. Durvend keken de kleine, blauwe oogen langs dien dreigenden neus heen.

Doch nu kende Karel geen vrees meer. De man zou hem niet met geweld bij zich willen houden. Hij had immers gezegd, dat hij 't zich best begrijpen kon, dat Karel terug wilde naar zijn dorp?

„Maar, kom,” zei de man, toen hij wat brood en een paar gebraden konijnenboutjes op tafel had gezet, kom, vertel me nu maar eens waar je vandaan komt, waarom je gevlucht bent en wat je voor plannen hebt. Want, jonge, jonge, 't is geen alle-daagsch iets een jonge vluchteling in den nacht.”

Karel vertelde zonder vrees van al zijn wederwaardigheden en toen hij alles verteld had, zei de

man: „Kan me alles begrijpen, alles.”

Toen zweeg hij geruimen tijd en at en Karel zag zijn groot, rossig hoofd als droevig gebogen en op zijn gezicht een uitdrukking van diepen weemoed.

„Ja, ja, ach ja,” mompelde hij na eenige oogenblikken van stilte, „'t is al zooals 't is. 'k Ben ook jong geweest — eet onderwijl maar door — en toen ik zoo oud was als jij, vertrokken mijn ouders naar Amerika. Mijn vader ging 't hier slecht, heel slecht en zonder eigen schuld. Hij maakte het weinige, dat hij bezat te gelde en vertrok naar Amerika, met moeder.

„Ze lieten mij achter bij een goeie buurvrouw.

„De reis was duur en zoo'n jongen van tien jaar staat zijn vader maar in den weg, als die zich er boven op wil werken.

„Mijn ouders hebben Amerika niet gezien. 't Schip is vergaan.

„Bij buurman ging 't niet. Ze hielden niet van me.

„En och, wat komt er van een kind terecht, als ze niet van hem houden.

„Om kort te gaan, ze deden me weg. Ik kwam bij een boer als knecht. Nou ja, wat weet ik van 't boerenbedrijf? En 'k was tien jaar en niet sterk.”

Karel luisterde met buitengewone belangstelling. Hij had het brood en het wild neergelegd en luisterde met spanning naar 't verhaal van den strooper.

„Eet maar door, mijn jongen; je hebt aanstonds nog een langen weg en 't is koud.”

Werktuigelijk nam Karel het brood en het wild op en ging voort met eten, doch zijn oogen bleven den voor hem zoo belangwekkenden man aanzien.

„Nou dan,” vervolgde deze, „bij dien boer was 't al ellende. Hard werken van 's morgens tot 's avonds. En 'k was een zwak kereltje van pas tien jaar.

„'k Werd ziekelijk.

„Nou, wat heeft een boer aan een zwak, ziekelijk knechtje?

„Hij deed me weg. Ik kwam in de leer bij een schoenmaker.

„Dat was een beste man. Zijn vrouw was ook goed. 'k Mag over hen niet klagen. Maar de mensches waren oud. De schoenmaker stierf, de vrouw ging bij haar dochter inwonen en ik — werd weer van de hand gedaan.

„En zoo ging dat van den een op den ander; te veel om je nu te vertellen.

„'t Was zwerven, zwerven.

„En nou zit ik hier. 'k Heb mijn vrouw verloren, nu een jaar geleden. Och, och, dat 's ook wat. De menschen weten dat zoo niet. Ze hoeven het ook niet te weten. Ik werk bij de boeren, als er te werken is. Maar 's winters? Och, als je een paar dagen in de week zestig centen verdient, is 't mooi. Maar ik stroop er bij. 'k Moet toch leven! 't Zou anders en beter met mij gegaan zijn, als mijn ouders maar waren blijven leven. Maar allo, 't is niet anders.”

En, als wilde hij alle gedachten wegbannen uit zijn hoofd, stond hij op, liep een paar keeren het keukentje op en neer en veegde zich met de hand over het gezicht.

„Goed gegeten?”

„Ja,” antwoordde Karel, „en lekker.”

„En zou je niet wat willen slapen?”

Karel aarzelde.

Hij voelde zich moe, doch de gedachte aan het dorpje en oom en tante Dirks deden hem ontkennd antwoorden.

„'k Wou liever maar doorgaan,” antwoordde hij.

„Kan me begrijpen,” antwoordde de strooper, „een mensch verlangt altijd daar te wezen, waar

hij 't goed heeft. En ik ga slapen, straks moet ik naar een boer hier in de buurt."

Karel stond op.

„Je bent toch een echte jongen," zei de strooper, „dat je niet bang bent, zoo alleen in den nacht."

„'k Was bang in 't begin," antwoordde Karel, „maar op 't laatst in 't geheel niet meer."

„Juist, juist," zei de man, „zoo gaat het. Je went aan alles. En nou, goeie reis, jonge vriend. Hou je maar goed in je ellende, flink vooruit en 't hoofd boven water."

En hartelijk schudde hij Karels hand ten afscheid.

In den maanlichten winternacht liep Karel verder, al maar denkend aan die onverwachte ontmoeting met dien zonderlingen strooper en diens verhaal.

Nog twee uur loopen. Twee uur, en hij was moe.

En zoo eenzaam voelde hij zich.

„Zwerven," had de strooper gezegd, „zwerven."

„Zouden er veel zwervers zijn op de groote aarde?" peinsde hij. En werden al die kleine, ouderlooze zwervers ongelukkig?

Karel werd angstig bij die gedachte.

Toen dacht hij aan moeder.

Had zij niet geglimlacht, toen hij haar van zijn

vlucht vertelde? Had ze hem niet bemoedigend aangezien?

Neen, neen, zijn zwerversleven zou eindigen, als hij bij oom Dirks was. Daar zou hij een ambacht leeren en zijn best doen. Daar zou hij vinden een huis, daar zou zijn zwerversbestaan eindigen.

Toen het lichtte aan den horizon, toen de eerste, rosse gloed van de stijgende zon den oostelijken hemel verlichtte, zagen Karels blijge oogen de welbekende huisjes van zijn dorpje oprijzen in het bleeke morgenlicht. Hoe popelde hem het hart, hoe versnelde hij den pas!

Nog eenige minuten en hij zou zijn in het warme, gezellige huis, waar vriendschap hem wachtte met open armen, waar genegenheid en hartelijkheid hem zouden zijn tot een stut en een steun. Daar rees de lage watermolen reeds op. Zie, de molenaar was al aan den arbeid; het groote rad draaide reeds.

Even zijn hoofd in den molen en geroepen: „Morgen, morgen, molenaar. Ken je me nog?"

De man zou lachen en niets begrijpen.

En dan zou hij even den molenaar vertellen van zijn avontuur en zijn daad en dan vlug draven

de dorpsstraat door naar de bakkerij en dan...

En geheel weg in zijn gedachten hoorde Karel het voertuig niet, dat snel naderde, en voor hij het opgemerkt had, hoorde hij een kort: „hou stil!”

Karel zag om en een kreet van angst ontsnapte hem. Vlak naast hem stond — zijn oom.

„Niet gedacht, niet gedacht,” schreeuwde deze. „Dat wou vluchten, hè en mij mijn kostelijke centen laten missen. Allo, op de hondenkar, veelbelovend, dankbaar baasje. Vooruit, er op.”

„Oom, oom,” smeekte Karel, „daar is mijn dorpje, daar wonen oom en tante, 'k heb den heelen nacht geloopt.”

„Zooveel te beter,” viel oom in, „dan zul je wel moe zijn en kun je nu rijden.”

„Oom, verkoop me dan aan oom Dirks, die zal wel zooveel willen geven als die man in de stad.”

„Jawel, al goed; zou je soms denken, dat ik bij jou oompje Dirks het hoofd wil stooten en nog herrie krijgen wil om jou? En daarbij, de koop is nu eenmaal gesloten met Jappink in de stad. 'k Wil er niet van af. Ik ben je oom en je voogd en jij hebt te gehoorzamen. En als je niet goedschiks wilt, dan maar kwaadschiks. Dat is nu al de tweede keer,

dat je je tante de doodsschrik op 't lijf jaagt. Ik bedank je, vriendje, met je mooie briefje. Fijne manieren heb jij, maar ik zal ze je afleeren. En nou, basta; stap op, 'k rij weg.”

„Oom, o oom,” smeekte Karel, „mag ik dan niet even oom en tante zien, en...”

„En dan opnieuw gezanik krijgen! Vooruit zeg ik, anders...”

En oom dreigde met den stok.

Karel moest wel gehoorzamen.

Snikkend stapte hij op de kar.

Oom sprong er ook op, en daar werd de arme zwerfver weer weggevoerd van het oord zijner illusies, weggevoerd van het dorpje, waar hij zijn toekomst dacht.

En zijn tranenoogen bleven hangen aan de huizen en de boomen, tot zij door een kromming van den weg aan zijn oog onttrokken waren.

En toen snikte hij lang — zonder ophouden.

HOOFDSTUK V.

WAAROM KAREL HET KLEINE DOORTJE KUST EN OOM
NIJDIG DE SLAAPKAMERDEUR DICHTGOOIT. KAREL
LIGT MET EEN BONZEND HART ACHTER EEN
STRUIK, EN OOM SCHREEUWT. EEN
ARME LOTGENOOT.

Het was de Zaterdag voor Karels vertrek naar de stad.

Er was de laatste dagen een vreemde stilte geweest in het huis.

Tante sprak over het aanstaand vertrek niet. Oom had 't haar verboden.

Ook begreep tante, dat niets haar man van zijn eenmaal genomen besluit kon afbrengen en dat elk

gesprek met Karel dezen maar zou bedroeven.

Doch, als ze den armen jongen aanzag, schoten haar oogen vol tranen.

Moederloos — en zwerven!

't Was waar, oom had hem geen genegenheid gegeven, maar zij was toch goed geweest. Er was er tenminste één in dit huis, aan wie hij zijn tranen kon toevertrouwen.

En ginds in de stad? Wat wachtte hem daar? Koele vreemden, die slechts voordeel van hem begeerden.

Karel liep in het tuintje, dat ter zijde van de woning lag.

Hij zag zijn dorpje; hij zag de dorpsstraat, de laan, de bosschen, het riviertje. Hij zag zijn vriendjes, hij hoorde hun vrolijke kreten klinken over de weiden.

Het weer was zoo mooi nu. De helder-blaauwe vrieshemel welfde zich naar alle zijden; klaar scheen de zon op de aarde.

Als moeder niet gestorven was.... Waarom toch was ze van hem weggenomen? Zou dan schreien en zwerven zijn deel blijven?

Hoeveel geld kreeg oom voor hem? Zou bakker

Dirks niet datzelfde bedrag willen geven?

Hij dacht aan zijn vlucht. Bijna was ze gelukt.

Zou hij 't nog niet een keer wagen. Van nacht.

Als hij bij oom Dirks thuis was, was hij veilig.

Daar zou oom hem niet durven slaan.

Plotseling herinnerde hij zich den strooper.

Naar hem vluchten. Oom zou hem daar niet kunnen vinden. Om zou naar bakker Dirks gaan, geloovende, dat hij naar dezen gevlucht was.

Was het slecht van hem, wat hij wilde? Slecht? Was 't niet veel slechter van oom, hem uit winstbejag te verkoopen. Was hij dan koopwaar?

„Blijf braaf, mijn jongen,” had moeder gezegd.

En hij wilde braaf blijven. Maar hoe kon hij dat, als hij als koopwaar ging van hand tot hand? Een was er, die hem redden kon, en die eene was oom Dirks in het dorpje.

Maar de tocht was zoo lang. Als oom hem weer achterhaalde, zou nog meer slaag, zouden nog meer verwenschingen zijn deel zijn.

Naar den strooper! Die strooper was vriendelijk voor hem geweest.

Als hij bij hem een nacht kon vertoeven, was zijn oom het spoor bijster. Den volgenden dag zou hij

naar oom Dirks gaan en hij zou hem smeeken te mogen blijven.

En oom en tante zouden zich over hem ontfermen.

Een kraai vloog wiekend langs de blauwe lucht. Waarheen ging ie? Wist hij 't zelf wel? Vloog die ook niet hier en daar om voedsel te vinden? Was die kraai slecht, omdat hij zwervend zijn geluk zocht?

„Dag Karel,” klonk eensklaps een fijn kinderstemmetje.

Het was Doortje, die uit 't achterhuis op Karel kwam toegelopen.

Karel pakte het kleintje in zijn armen.

Ze was zoo lief, het kleine ding.

„Morgen ga je weg, hè Karel?” vroeg ze.

„Ja, Doortje.”

„Ga je weer vluchten, Karel?”

„Nee, Doortje, Karel gaat naar de stad.”

„Ik wil met je mee, want ik vind je lief.”

En ze vleide haar blonde kopje tegen Karels wang en Karel voelde de tranen in zijn oogen.

Toen ze een oogenblik later weg was in huis, bleef Karel in diepe somberheid achter.

Wat moest hij toch doen?

Geduldig zich mee laten voeren naar de stad?
Weer in slavernij?

„Neen, dat nooit,” klonk 't eensklaps door zijn
ziel. Vrij wilde hij zijn, vrij.

Hier werd hij door oom geslagen, beleedigd, als
koopwaar verkocht.

Een nieuwe vlucht zou hem misschien redden.

Oom was in den winkel.

Als hij nu den achterweg nam, kon niemand in
huis hem zien.

Het moest.

En zonder zich verder te bedenken, liep Karel
het achterhuis om, het kleine weilandje over,
tot hij kwam op den achterweg.

Vluchten, vluchten, klonk het in zijn oor, terwijl
hij stevig voortstapte.

En bij iederen stap voelde hij de hoop sterker
worden, dat hij nu slagen zou, dat hij eindelijk vrij
zou zijn.

't Was nu zoo angstig niet, als in dien nacht.
Heerlijk scheen de zon; de hemel was blauw, de
musschen sjilpten en tjilpten, alsof ze de lente
voelden komen.

Nog maar wat harder loopen. Ginds in de woning

van den strooper lag zijn vrijheid. Vooruit dus —
vooruit.

't Was twaalf uur; het eten stond gedekt. Waar
was Karel?

„Waar zit de jongen?” vroeg oom.

„Hij zal nog buiten wezen. 'k Zag hem een poosje
geleden in den tuin,” antwoordde tante. „'k Ga
hem even roepen.”

En tante riep voor 't huis en achter het huis,
tante riep overal, doch kreeg geen antwoord.

Dus kwam ze in de huiskamer terug met de
mededeeling, dat Karel nergens te vinden was.

Klein Doortje zei, dat ze Karel gezien had, dat
Karel haar had gekust en dat Karel heel lief was.

Oom viel uit: „Nou zie je, wat voor vleesch je
in de kuip hebt. Dat houdt zoo'n jongen nog de
hand boven 't hoofd. Wat voor plezier hebben
wij van hem gehad? Plezier? Niks dan ellende.
De boel breken en wegloopen.”

En opstaande van zijn stoel vervolgde hij:

„Ik zal hem wel vinden hier of daar. En als
laatste herinnering zal ik hem een afrossing geven,
die hem heugen zal. Is dat een jongen!”

„Maar man...”

„Och, zwijg toch, vrouw.”

En driftig liep oom de deur uit, en driftig klom hij de trap op naar Karels slaapkamertje, en rijdig gooide hij de slaapkamerdeur weer dicht, en steeds woedender klonk zijn geroep: „Karel, Karel,” in en om 't huis, doch vergeefs. Karel was en bleef zoek.

Plotseling schoot hem de gedachte in 't hoofd: Zou hij weer gevluht zijn? Zou hij ten tweeden male den moed hebben weg te gaan? Als dat toch waar was en hij pakte hem, dan zou hij hem....

„Nergens is ie, nergens,” beet hij zijn vrouw verwijtend toe, alsof zij het helpen kon, dat Karel niet was te vinden.

„Als hij maar geen ongeluk heeft gekregen, man.”

„Een ongeluk? Hoe zou hij een ongeluk kunnen krijgen. Den heelen morgen heeft ie om 't huis geslenterd. En daar krijg je toch geen ongeluk van?”

„Karel was zoo bedroefd, en zoo angstig, omdat hij naar de stad moest. Als hij eens in zijn angst in 't water....”

„Och, vrouw, zwijg toch,” viel haar man driftig in. „Onzin, onzin.”

Maar zijn drift was angst.

Als werkelijk de jongen eens....

„'k Ga hem zoeken, vrouw,” zei hij, wederom van zijn stoel opspringende. „En als ik hem heb.... Waar heb je hem gezien, Doortje?”

„In den tuin, vader. Karel zou vluchten.”

„Hè, wat! Zei hij dat, zei hij dat tegen jou.”

„Ja, vader, Karel heeft dat gezegd,” beweerde Doortje, die haar phantasie den vrijen loop liet.

„Dacht ik 't niet, dacht ik 't niet,” riep oom. „Jongelief is weer naar zijn dorpje, zijn lief dorpje, zijn lieve oom en tante Dirks.... Ik zal hem liéven. Maar 'k heb hem gauw. Hij kan me een goed uur voor zijn. Dat heb ik gauw ingehaald, want Pollo kan harder loopen dan hij.”

„Sla hem niet, man.”

„'k Zal hem een zoen geven voor zijn moeite,” schamperde oom, terwijl hij de kamer uit liep om Pollo voor het wagentje te spannen.

Tien minuten later reed oom op den hondenkar en Pollo liep, wat hij loopen kon en verlangend vlogen bij iedere kromming van den weg ooms oogen over het stuk straat voor hem, hopende Karel te zien.

Doch een uur had oom gereden en minstens

twee uur loopens afgelegd — doch geen spoor van Karel ontdekt.

Hij kon dus niet op weg wezen naar zijn dorpje, dat stond vast.

Als de jongen eens uit angst....

Oom schrikte. Uit angst deed een mensch soms heel rare dingen.

„Hou, Pollo.”

De hond stond stil.

Een daglooner werkte op het land.

Hem eens vragen.

„Goeienmorgen. Heb je bij geval ook een jongen voorbij zien komen. Een jongen van veertien jaar. Klein van stuk, maar stevig? Een blauw pak aan en een wollen muts op.”

„Ja, dat heb ik,” antwoordde de daglooner. „Hij liep er stevig van door en ging dien kant op. 't Zal een kwartier geleden zijn.”

„Dank je, dank je,” riep oom, sprong vlug op de kar en verder ging het weer.

Ooms hart polpelde. Nu zou hij hem gauw hebben.

Een kwartier loopens was de jongen hem voor, dus zou hij hem over vijf, tien minuten te pakken hebben. En dan....

Dan ging ie weer mee en zou hij hem regelrecht naar de stad brengen. Vandaag of morgen maakte geen verschil, en bracht ie hem thuis, dan liep hij van avond misschien weer weg.

En oom, zich verkneukelend bij 't blijee vooruitzicht van de vangst, wreef zich vergenoegd de handen en vuurde met vriendelijk hallogeroep Pollo tot nog meerder spoed aan.

Doch vijf — tien — vijftien minuten had Pollo vlug geloopt, en — geen zweem van Karel.

„Te deksel,” dacht oom, „'t moet een andere jongen geweest zijn. Zoover kan hij niet weg zijn, dat ik hem nu nog niet ingehaald zou hebben. Nog vijf minuten en dan geef ik 't op.”

En vijf minuten later stond de hondenkar weer stil en oom keek zuchtend voor en achter zich, maar ontdekte Karel niet.

En tòch! Toch was hij zoo dicht bij den vluchting, dien hij zocht.

Wat toch was 't geval? Het kwartier, waarvan de daglooner sprak, was wel een boerenkwartier, dat veeleer een half uur kon genoemd worden.

Karel had den heelen tijd in een sukkeldrafje geloopt en telkens achter zich gezien en scherp

geluisterd of geen wagen naderde.

Toen hij een paar minuten geleden, terwijl hij op den zachten berm van den weg voortliep, het ratelend geluid van een wagen achter zich hoorde, was het omkijken en het terzijde springen in het bosch, het werk van een oogenblik.

Toen oom daar nu stond op den weg, overleggende, wat te doen en niets begrijpende van het zonderlinge verdwijnen van Karel, die pas gezien was, lag Karel achter het dichte struikgewas aan den zoom van het bosch.

Tusschen de struiken door zag hij zijn oom, al zijn bewegingen zag hij, hij zag het fel loeren der oogen naar links en rechts — en hevig bonsde hem het hart in de keel.

Als oom hem eens zag!

„Karel, Karel,” hoorde hij oom plotseling roepen.

Een rilling voer den vluchteling door de leden.
„Karel, Karel.”

Doch Karel, hoe hem de angst ook klopte in de keel, bleef zwijgen. Hij durfde nauw adem halen, verroerde zich niet en schrikte telkens heftig, als een dor blaadje naast of onder hem even ritselde.

„’t Zal Karel niet geweest zijn,” aldus troostte

oom zich; „die daglooner moet een anderen jongen gezien hebben, wiens uiterlijk met dat van Karel overeenkomt.”

„Hallo, Pollo, weer naar huis.”

En oom sprong op de kar en reed terug in de richting van zijn dorp.

Toen Karel het kargeratel niet meer hoorde, sprong hij op.

„Vrij, vrij,” jubelde het in hem en zich de kleeren afslaande, liep hij naar den weg.

Toen hij zich overtuigd had, dat het voertuig achter een kromming van den weg was verdwenen, zette hij zijn tocht voort.

Hoe heerlijk scheen de zon, hoe helder blauw boogde zich de wijde hemel over het landschap en de bosschen, hoe frisch zong het windje in de boomen.

Vrij, vrij, de arme zwerver vrij. Zwerven — zwerven — maar vrij, vrij. Niet opgeborgen in de stad in een vunzige smederij bij een harteloozen kinderkoopman. Zou hij nu nog naar den strooper gaan, nu hij wist, dat oom hem niet langer vervolgde?

Was het nu niet veel verstandiger door te loopen,

regelrecht naar het dorpje: naar oom en tante?

Hoe sprong hem het hart op van vreugde bij het blije vooruitzicht weer thuis te zijn.

Hij, de zwerver thuis!

Zoo diep was hij in gedachten verzonken en zoo blijde gestemd, dat hij een meisje, dat aan den zoom van het bosch zat, pas opmerkte, toen hij haar op zij was gekomen.

Ze zat daar stil voor zich te staren. Een meisje was het van twaalf jaar. Haar bleek gezichtje stond droevig; het dunne doekje hield ze met beide handen om haar hals en schouders.

Wat wilde dat kindje? Wat deed ze hier alleen op een winterdag en waarom keken haar oogen zoo droevig?

Karel naderde haar.

„Ben je ziek?” vroeg hij zacht.

Even schudde het kindje het blonde, bleeke hoofdje.

„Niet ziek,” zei Karel, „en waarom blijf je dan zitten alleen? Ben je zoo moe?”

„Ja,” antwoordde het meisje zacht.

„Waar ga je heen?”

„Ik weet 't niet.”

„Woon je in het dorp?”

„Nee, ik woon — nergens,” zei ze met ontroerende droefheid. 'k Heb in een woonwagen gewoond, maar ze hebben mij weggejaagd, omdat . . .”

Verder kwam ze niet, want ze ving aan droevig te schreien.

Karel begreep alles. Ze had in een woonwagen gewoond, ze hadden haar weggejaagd en nu zwierf ze rond over de aarde: alleen, verlaten. Hij had een vriendin gevonden, een arme zwerveling — als hij.

„Hoe heet je?” vroeg hij zacht.

„Willy.”

„Willy, zullen we samen verder gaan.”

„Samen,” herhaalde het meisje en ze keek tot Karel op, die nu voor 't eerst haar goed zag in haar lieve, zachte bloemenoogen.

„Ik heb ook geen huis,” zei Karel. „Ik zwerf ook.”

„Ook zwerver, jij ook zwerver,” zei het meisje en iets van een gelukkig gevoel kwam in haar hartje, nu ze een lotgenoot gevonden had. „Hoe heet je?”

„Karel.”

„Weet je ook niet, waar je heen gaat?”

„Ik zal je ook alles vertellen,” antwoordde Karel, „maar vertel me eerst, waarom ze jou uit den woonwagen gejaagd hebben.”

„Omdat ik niet stelen wou,” antwoordde Willy eenvoudig.

Karel zette zich naast Willy neer, dicht bij haar en vertelde in 't kort zijn leven.

„Maar dan weet jij wel, waarheen je gaat,” zei Willy. „Jij gaat naar je oom en tante, naar vrienden.”

„En als oom me terughaalt? Hij zal me vast halen. En dan ga ik naar de stad naar een anderen handelaar in kinderen. En dat wil ik niet, nooit Willy. Ik zwerf liever vrij, dan dat ik verkocht wordt, vandaag aan dezen, en morgen aan dien.”

Karel zweeg. Hij keek naar het in-droeve gezichtje van het bleeke meisje en een ontroerend medelijden maakte zich van hem meester.

Dat arme kindje! Waar moest ze heen? Ze kon hier toch niet blijven. Straks kwam de nacht — de koude, donkere nacht. Moest ze dan sterven, dat lieve, bleeke, zachte kindje?

„Willy,” zei hij met tranen in de oogen. „Willy, willen wij samen zwerven, jij en ik?”

„Waarheen?” was de wedervraag.

„Dat weet ik niet, Willy. Het doet er niet toe.”

„En jij gaat naar het dorp?”

„En jij dan, Willy?”

Plotseling ving ze aan te snikken.

„k Weet 't niet, 'k weet 't niet,” riep ze door haar snikken heen. „O, moedertje, moedertje.”

Karel kon niets zeggen.

Hij schreide zacht met haar mede.

Boven hen in den boom sjilpte een roodborstje een droevig liedje voor de twee arme, schreiende zwervers.

Wonderlijk was het in Karel. Hij dacht niet meer aan eigen vlucht, dacht niet meer aan het dorpje in de verte, aan oom en tante Dirks, aan zijn vrienden. Hij voelde alleen maar in zich een groote behoefte dit arme zwervertje te helpen.

Arme Willy! Zij, kleine twaalfjarige, alleen op de groote wereld, alleen hier in 't bosch op den winterdag. Hoe droef stonden haar oogen, haar droeve bloemenoogen. Haar gezichtje was zoo bleek, zoo tener haar handjes, zoo teer haar schouders. Kon hij dit arme kindje hier laten alleen?

Karel wist zelf, wat hartelooze bejegening beteekent, had zelf de smart gevoeld van een liefde-

looze eigenbaat. Maar tot nog toe had hij voedsel gehad en een beschuttend onderdak. En zij! Niets had ze op de wereld: geen voedsel, geen huis, geen woord.

„Willy, je wordt koud, laten we verder gaan.”

„Waarheen, Karel?”

Peinzend keek de arme jongen voor zich.

Waarheen? Kon hij Willy meenemen naar oom en tante Dirks? Oom en tante Dirks waren goed, waren lief. Maar twee kinderen opnemen! Willy was een vreemde voor hen, een meisje uit een woonwagen. Wie waren haar ouders geweest? Wat zouden de menschen uit het dorp zeggen?

Plotseling kwam in Karels brein de gedachte aan den strooper.

Naar hem gaan. Hij was ook een verstootene, een verongelukte. Hij kende de ellende van het leven, hij, zoo vroeg ouderloos.

„Willy, ik weet, waar we heen gaan. Kom.”

En veerkrachtig sprong Karel op.

„Kom, Willy,” en hij reikte het teere meisje zijn hand en hief haar op.

„Kom maar. Ik weet iemand, die goed voor je zal zijn.”

„k weet 't niet, k weet 't niet,” riep ze door haar snikken heen. „O, moedertje, moedertje.”

Willy vroeg niet meer. Willoos liep ze mee. Ze dacht niet, vroeg niet. Ze geloofde Karel. Alles zou ze gedaan hebben nu! Ze wist immers geen weg in dit leven?

„Vertel me eens van je leven, Willy?” vroeg Karel, toen ze samen voortstapten over den berm van den weg.

„Neen, nu niet,” zei Willy zuchtend, „ik ben zoo moe, Karel.”

Nu zwegen beiden; zacht liepen ze voort, tot ze kwamen bij het huisje, waar de strooper woonde.

„Daar moeten we zijn, Willy,” zei Karel, terwijl hij wees naar het kleine huisje, honderd schreden van den weg. „Blijf eens hier. Ik zal naar binnen gaan en met den man praten.”

Karel liep heen.

De strooper was thuis.

Met verbaasde oogen zag hij Karel aan, toen deze de kamer binnentrad.

„Hè, wat!” riep de man, „jij hier, Karel! Weer gevlucht uit het dorpje?”

Karel vertelde alles, doch verzweg de ontmoeting met Willy.

„En nu wou je bij mij blijven?” vroeg de strooper,
De Zwerver.

terwijl een vriendelijk lachje door zijn slimme oogen lichtte.

„Ik heb u nog niet alles verteld,” begon Karel schuchter, want hij vreesde, dat zooveel last den strooper te veel zou zijn.

„Toen oom terugreed naar huis, ben ik opgestaan, zooals ik u zei en verder geloopt. Ik zal zoowat een kwartier gewandeld hebben, toen ik aan den kant van den weg een meisje zag zitten. Een klein meisje. Ze is twaalf jaar. Ze heeft dunne kleertjes aan en heeft een lief gezichtje. Ze is uit een kermiswagen weggejaagd. Nergens kan ze heen. Och, neem u dat meisje bij u. Ik zal wel weggaan. Oom Dirks wil me wel hebben. En als oom Bartels me terughaalt en naar de stad brengt. . . . Nou, dat is niet zoo erg. Maar Willy is alleen. Ze heeft niets. Geen eten, geen onderdak, niets heeft ze. Toe, mag ze komen?”

Ernstig had de strooper toegeluisterd, verbazing stond op zijn gelaat.

„Waar is het kind?”

„Zal ik ze halen? Ze wacht op den weg.”

„Goed,” zei de strooper eenvoudig, „haal ze hier.”

Een minuut later stond Karel met Willy tegenover den strooper.

Een tijdje bleef hij zwijgend Willy aanzien.

Toen zei hij eenvoudig: „Een droeve geschiedenis, mijn kind. Jonge, jonge, jonge; arme stumperd.”

En toen, met opgeruimdheid: „Ga zitten. Eerst zal ik jelui wat eten geven. Je lust wel wat, hè Willy?”

„Graag,” gaf Willy ten antwoord.

In een ommezien had de strooper brood en boter op tafel gezet, een gebraden konijnenkluijfe erbij gebracht, en toen Willy en Karel gegeten hadden, zei hij:

„Zie eens, kinderen. Ik kan jelui beiden niet hier houden. Mijn huis is te klein en bovendien, ik ben geen rentenier. Dit is eigenlijk mijn eenigst vertrek. Hier in de bedstee slaap ik; daar links is een keukentje en hier rechts een opkamertje. Dat is alles.

In dat opkamertje kan ik een van jelui logeeren. Maak nu samen maar uit, wie hier blijven zal.”

„Dan Willy, Willy natuurlijk,” riep Karel verheugd. „Ik ga naar oom Dirks. Ben je blij, Willy?”

Een tevreden lachje verhelderde Willy's gelaat.

„Ja,” antwoordde ze eenvoudig.

„Afgesproken,” antwoordde de strooper. „Willy blijft hier, tot... nu ja, dat weet ik ook niet. Voorloopig blijf je hier. Later zullen we wel verder zien.”

Toen Willy en Karel gegeten hadden, zei de man: „Ziezoo, nu moet je me eens het een en ander van je leven vertellen, Willy. Ik weet nu alleen je voor-naam. Hoe heet je eigenlijk?”

„Willy Voorberg.”

„En je ouders?”

„Zijn dood. Vader al lang en moeder is nu twee jaar geleden gestorven. Familie had ik niet. Ik ben in de stad bij een man en een vrouw gedaan, die een draaiorgel hadden. De vrouw draaide het orgel, de man trok het. Ik zong. Later mocht dat niet meer. Toen konden ze me niet langer gebruiken. Ze deden me over aan een reizenden kermistroep. En die heeft me den woonwagen uitgejaagd, omdat ik niet stelen wou.”

En weer vulden haar mooie oogen zich met tranen.

„Kom, schrei maar niet,” zei goedig de strooper. „Voorloopig blijf je maar hier. Later zullen we wel

verder zien. Tijdelijk ben je geholpen. En als Karel nou ook een onderdak heeft, zijn we alle drie gered. Och ja, zwerven, zwerven. Kun je mooi zingen, Willy?

„Ik weet het niet,” zei ze eenvoudig.

„Wil je eens zingen?” vroeg Karel verlangend.

„Jawel, graag,” antwoordde Willy dankbaar.

En toen zong ze van een arm meisje, verlaten door de menschen, zingend en bedelend trekkend her en der met het weemoedig telkens herhaald refrein:

Zoo trekt door weer en wind

Eenzaam, verlaten het zwerverskind.

Toen Willy alle versjes gezongen had, was er een diepe stilte in het vertrek.

Zij keek voor zich, ver voor zich uit, haar innige bloemenoogen als verloren in de verte. Karel keek haar aan met diepe ontroering, de strooper staarde naar den grond en de tranen van zijn medelijden liepen hem door den baard.

„Mooi, mooi,” zei hij met diepe stem. En toen met bitterheid: „zingen en zwerven. Arm kind. Maar kom, ik moet aan 't werk. En jij, Karel?”

„Ik zoek mijn dorpje op. Dag, Willy.”

„Dag, Karel.”

Even keken de arme kinderen elkaar aan en toen hun blikken elkaar ontmoetten, vingen ze aan te schreien.

„Kom, kom,” zei de strooper gemoedelijk en opbeurend. „Jelui ziet elkaar nog wel. Als Karel in 't dorpje woont, komt hij je nog wel vaak bezoeken. En jij gaat maar eens naar hem toe, Willy.”

Toen lieten ze elkaars handen los en zacht in de stilte klonk 't nu: „Dag, Willy, dag, Karel.”

Karel liep heen, na den strooper de hand gereikt en hem bedankt te hebben.

En toen Karel weer op den weg was en haastig voortliep in de richting van zijn dorpje, was in hem een gevoel van droeve verlatenheid. Droeve verlatenheid om Willy. Waarom moest hij haar achterlaten? Het arme kind. Zou hij haar nog wel terugzien? En als hij 't nu goed had bij oom en tante, zou zij dan ook lachen als hij? Zou zij 't goed krijgen bij den strooper? Had hij haar niet bij oom en tante moeten brengen? Had hij zelf niet moeten blijven bij den strooper? Arme Willy! Arm, droef kind!

En de gevoelige Karel dacht aan zich zelf niet,

dacht alleen aan 't nog armer meisje, dat hij had achtergelaten bij den strooper.

Haar toekomst, niet de zijne, hield den ganschen weg zijn gedachten bezig.

HOOFDSTUK VI.

WAAROM VROU WERKHOVEN KAREL BIJ EEN
JASMOUW TREKT EN KAREL BEEFT VAN
HET HOOFD TOT DE VOETEN. VAN
ANGST EN EEN VRACHTWAGEN.

Hij zag zijn dorpje weer, doch niet als vroeger sprong hem 't hart van blijdschap op.

Hij zag den molen, zag hoe het blinkende water schuimend spatte langs de schepborden, hij zag de vriendelijke dorpshuisjes waarover de zon haar mat gouden licht vloeien deed, hij hoorde vroolijke jongenskreten, doch in hem was niet die verrukkelijke weelde van vroeger.

Het jubelde niet in hem: Hier ben ik weer, beste

vrienden, om met je te draven over de dorpslaan, met je te klimmen in de hooge boomen, en te springen over slooten, met je te vechten en te zingen van vreugde.

Hij zag zijn dorpje — en dacht aan Willy. Over enkele minuten zou hij bij zijn oom en tante zijn; ze zouden goed voor hem wezen; eten en drinken en vriendelijkheid voor hem. En wat voor Willy?

Rustig zou hij blijven wonen in 't kalme dorpje, in 't vredige huis, te midden van goede en rustige menschen.

En Willy?

Wat had hij niet veel en droevig geschreid in de voorbije maanden, dat hij zwerver zich voelde.

Hij zwerver — en Willy dan?

Had hij niet gehad een thuis, eten en drinken en een rustig bed, waar hij veilig schreien kon?

En Willy?

Niets, niets had zij. Verjaagd uit een kermiswagen zat ze schreiend neer aan den zoom van 't bosch.

Geen familie, geen vriend, geen kennis voor haar. Geen huis, geen eten, geen bed.

Zwerven over de wereld en niet weten, waar den voet te zetten.

Zwerven, zwerven en de kracht missen te gaan.

O, wat was Willy toch ongelukkig. Nu voelde hij 't eerst goed, hoeveel treuriger haar lot, hoeveel droeviger haar lijden was geweest.

Hij ging nu naar het rustige, vredige huis, zijn leven van zwerven was uit.

En Willy?

De strooper zou heel goed voor haar zijn. Doch bij hem zou ze toch niet altijd blijven. Hij had 't ook gezegd: voorloopig kun je hier blijven.

Voorloopig — en dan.

Dan moest ze weer zwerven, zij, arm, klein, tenger kindje van twaalf jaar! O, voor niets ter wereld wilde hij het leven bij oom terug, dat leven zonder liefde, zonder hartelijkheid. Maar toch — hij had nog een woning, voedsel, een bed om te schreien. En niets, niets van dat alles had de arme Willy gehad.

En wat zou de toekomst haar brengen?

Zoo dacht Karel, en hij was reeds de brug over en den molen voorbij en hij stapte al in de dorpsstraat — maar zijn hart was bij Willy, die nu alleen was in het huisje van den strooper en misschien schreide om haar duistere, treurige toekomst.

Plots rukte de stem van de oude vrouw Werkhoven hem uit zijn gemijmer.

„Wel — le, wel — le, wel — le, jij daar, Karel?” riep ze hem toe. „'t Jonge, 't jonge, kom je te voet? Al die uren geloopt en zoo alleen? Kom d'r in, kom d'r in.”

En de goede ziel, die Karels moeder gekend had, vatte den jongen bij den arm en trok hem vleiend mee naar de deur van haar woninkje.

„Vrouw Werkhoven, ik moet naar bakker Dirks, laat me maar gaan.”

Daar kwamen drie jongens aan, waaronder Frans van den bakker.

Ze zagen Karel en vlogen met luide kreten van vreugde op hem toe.

„Karel, Karel,” riepen ze, „jij hier?”

En ze gaven Karel een hand en keken hem vragend aan en Frans zei: „Karel, hoe kom je hier? Heb je vader niet gezien?”

„Vader?” herhaalde Karel, „is je vader niet thuis?”

„Vader is van morgen naar je oom gegaan, om met hem te spreken. Vader wilde je hier halen. Maar wat is er, je zegt niets, heb je wat?”

„Kom, jô,” riep Toon van der Weide, „loop mee.”

En hij vatte Karel aan den mouw van zijn jas en trok hem de straat op.

„Wat is ie stil geworden,” zei de oude vrouw Werkhoven en zuchtend liep ze haar huisje in.
„Ja, ja, de arme zwerver.”

De jongens trokken Karel voort met luide hia's en hio's, en willig liet Karel zich meetrekken.

't Begon de jongens te vervelen, ze lieten Karel los en zeiden niets.

Plots vroeg Frans: „Karel, waarom ben je hier gekomen? Is er wat, zeg dan wat; vader is toch gegaan om je te halen? Vader en moeder hebben toch medelijden met je?”

Die woorden klonken als een verdiend verwijt. Karel voelde het, en toen hij voor zich in de verte het kerkje van het dorp zag oprijzen, toen hij in de winterzon glinsteren zag de stille kerken— toen dacht hij aan zijn moeder.

„Blijf braaf,” had ze gezegd, toen ze sterven ging.

En was hij braaf nu? Terug bij zijn vrienden, terug in het dorpje en geen vroolijk woord van vreugde voor de oude makkers.

„Jongens,” riep hij in eens, „ik zal je later alles

vertellen. Ik ben zoo blij, dat ik bij jelui ben. Hoera, kom jongens, vooruit!”

En hij draafde de dorpsstraat over en de jongens draafden met hem mee en ze schreeuwden, vol louter vreugde.

Wat keek tante Dirks, toen ze daar de twee jongens plotseling voor zich zag.

„Maar, Karel, jij hier, jij hier, Karel?” En ze wachtte het antwoord niet af, doch riep gestaag hetzelfde: „jij hier, jij hier, hoe kom je hier?”

„Schei nu uit, moeder,” riep Frans, „laat Karel dan vertellen.”

Toen vertelde Karel, rustig tegenover tante en Frans gezeten, van zijn vlucht en de ontmoeting met het zwerverskind.

Vol spanning hadden moeder en Frans geluisterd.

Het was alles zoo onverwachts en zoo zonderling.

„We zullen oom afwachten,” zei tante, toen Karel haar de vraag stelde, wat er gedaan kon worden voor Willy. „'t Is een vreemde dag. Van morgen is je oom weggegaan om jou te halen. En nu ben je hier alleen. Ik kan me begrijpen,” zei ze zacht verwijtend, „dat je bent weggelopen, maar... Heb je wel aan je tante gedacht? Je

tante hield toch van je? Je tante zit nu in doodsangst, weet je dat wel?"

Karel voelde iets vochtigs in zijn oogen.

Die stil verwijtende blik van tante trof hem diep.

„Ik kon 't niet uithouden, tante," barstte hij eensklaps uit en hij dacht aan de zonlooze dagen en de nachten van zijn geweest.

„Kom, eet maar eens wat," zei tante goedig, „en laten we op oom wachten. Beslissen kunnen we niets. Onvoorzichtig is zeker je daad en — voor tante niet lief. We zullen nu maar hopen, dat je oom er in toestemt, dat je hier blijft. Want doet hij dit niet en eischt hij je op . . .

Karel schrok bij deze woorden. Daaraan had hij niet gedacht.

Oom kon hem terugeischen!

Als hij 't eens deed? Als hij weer terug moest naar het sombere huis, weer weg uit dit dorpje, weg van goede vrienden?

En thans voelde hij voor 't eerst op dezen dag, hoe goed hij 't hier zou hebben, en hoe ondankbaar en slecht het van hem geweest was, zijn oude vrienden en die goede tante Dirks zoo koel te hebben genaderd.

Nu, denkende aan de mogelijkheid, dat hij terug

moest naar zijn harteloozen oom, voelde hij met diepe ontroering zijn genegenheid en liefde voor het dorpje en zijn vele goede menschen herleven.

„Tante," zei hij zacht, „'k wou zoo heel graag hier blijven. 'k Wil niet meer naar oom."

„Kalm, mijn jongen," antwoordde tante eenvoudig, laten we rustig mijn man afwachten en hooren, welke tijding hij brengt."

Karel had met het kleine gezin het middagmaal onder aangenamen kout genoten.

Oude herinneringen werden opgehaald, die Karels hart met dankbaarheid en weemoed vervulden.

Na den maaltijd moest Frans eenige werkzaamheden in de bakkerij verrichten.

Karel wilde het dorp eens door.

Buurvrouw, die hem voor het afscheid het kleinood van zijn moeder ter hand stelde, was opgetogen.

„Jonge, jonge," zei ze, „dat zou heerlijk wezen, als je hier kon blijven. Och ja, och ja, zwerven is zoo verschrikkelijk. 'k Zie je nog weg gaan, mijn hart deed er pijn van."

Alle menschen en jongens, die Karel tegenkwam, moesten vernemen, hoe Karel zoo plotseling uit de lucht kwam gevallen en allen waren blij om

Karel, dat hij bij bakker Dirks blijven kon.

Van Willy sprak Karel met geen woord.

't Is zoo gek over haar te spreken, dacht hij. Wat zullen de menschen zeggen? Ze kennen Willy niet. Ze zullen het alleen zonderling vinden, dat hij vriendschap voelt voor een meisje uit een kermiswagen.

Door de vele gesprekken, die Karel gevoerd had, was 't al laat in den middag geworden.

De winterzon was onder. Langzaam daalde de duisternis. Stil stonden de groote beukeboomen langs de laan. Hun ijle, spichtige takjes staken zwart af tegen de heldere vrieslucht.

Geen geluid werd gehoord. Bijwijlen klepten de voetstappen van een daglooner, die zich naar zijn huisje begaf.

Geen musch piepte meer, geen kraai liet haar schor en droefgeestig kra — kra — hooren.

Stil en vredig was 't in het dorpje. In Karels hart kwam een weemoedige herinnering. Zoo waren alle winteravonden in zijn jeugd in dit dorpje geweest. Intiem-stil.

Hij zat met moeder in de voorkamer; in de kamer, waar ze stierf.

Het kleine theelichtje op de tafel.

Zij beiden voor het raam, tegenover elkaar, turende over de weiden, waarover langzaam daalde de donkere avond.

Dan sprak moeder zoo zacht. Hij hoorde nog haar geluid. Innig warm vulden haar woorden het stille vertrek.

Moeders jeugd was ook zoo droevig geweest. Haar vader stierf, toen zij nog een jong meisje was. Haar moeder was zwak, en zij, 't jonge meisje, ging vroeg uit werken.

„O, Karel,” zei ze dan, „die eerste Zaterdag, toen ik met twee verdiende guldens thuis kwam. Moeder was blij en ik was zoo gelukkig. We dronken dien dag voor 't eerst thee samen, moeder en ik.

Om blij het leven door te treden

Behoeft men groote schatten niet,

zong moeder.

Karel hoorde dat alles zijn moeder nog vertellen; hij hoorde haar weer zingen met haar heldere zachte stem.

Zoo droomende en denkende liep Karel de laan over, tot hij kwam bij het kerkhof.

Daar rustte nu voor eeuwig zijn lieve moeder

De Zwerver.

en het dorpje was als vroeger, de menschen waren als voorheen en de vredige winteravondstilte was weer neergedaald.

Bij 't hek bleef Karel staan. Daar stond het zerkje, een klein paaltje. 't Wees de plek aan, waar moeder sliep voor altijd. En 't dorpje lag stil te droomen en de boomen stonden zoo rustig, en hij stond daar alleen, alleen.

Plotseling greep geweldig de ontroering hem in het hart, dat hij misschien weer zwerven zou moeten, zwerven, zwerven.

Als oom hem terugeishte, als oom hem weer meevoerde naar het dorp en verkocht in de stad!

Neen, hij zou 't bij vreemden niet uithouden, bij koele vreemden, die zijn tranen niet zagen, zijn zuchten niet hoorden, zijn woorden niet verstonden.

Kon hij maar hier blijven. Hier waren menschen, die hem begrepen, omdat ze van hem hielden.

„Kom, gauw naar tante Dirks,” dacht Karel met zelfverwijt, „'t goeie mensch zal niet weten, waar ik blijf,” en hij liep de brug over en de dorpsstraat in.

Bij het huisje van Weerts stond de kleine Wiesje, het dochtertje.

Ze schreide zacht.

„Wiesje, wat is er?” vroeg Karel deelnemend.

„Moeder is weg,” schreide het kind.

„Weg?” herhaalde Karel.

„Ja, moeder is naar den kruidenier,” zei het kind, „en ik ben zoo alleen.”

„Daar komt je moeder al,” zei Karel, vrouw Weerts in de verte ziende naderen.

Het schreiende meisje keek op en liep met luchtige pasjes snel haar moeder tegemoet.

Plotseling rees het beeld van de arme Willy op voor Karels oog.

Dat kleine meisje voelde zich alleen, schreide om moeder, van wie ze wist, dat ze spoedig terugkeeren zou.

En Willy? Die had geen moeder, geen vader, geen vriendin of vriend, niemand op de wereld. Zou zij nu ook schreien om haar schrikkelijke eenzaamheid en verlatenheid?

En weer kwam er een wonder gevoel in Karels hart.

„Blijf braaf mijn jongen,” had moeder gezegd.

Zou 't niet braaf van hem geweest zijn, als hij Willy niet verlaten had? Had hij niet bij haar

moeten blijven? Was 't mooi van hem geweest haar alleen te laten in 't huis van den strooper, van wien hij toch niets wist? Zou hij goed voor haar zijn? Als hij eens leelijk was en haar sloeg.

En 's nachts ging hij stroopen. Dan was Willy alleen thuis.

Alleen thuis in den nacht!

Neen, weer voelde hij het met angstverwekkende zekerheid: Willy had hij niet alleen mogen laten. Hij had slecht gehandeld, heel slecht. Als hij zelf in 't huis van den strooper gebleven was en hij had Willy gebracht naar tante Dirks en deze zoo lang gesmeekt, tot ze, bewogen door Willy's tranen, haar tot zich nam, ja, dan zou hij braaf geweest zijn. Maar nu!

Als hij van nacht rustig sliep in het vredige huis, zich wetende bij vrienden, dan zou Willy alleen zijn. Alleen in den nacht — alleen in de stilte — de strooper buiten in de bosschen — de nachtwind zou huilen om de woning. Angstig zou Willy luisteren naar die nachteluiden — ze zou denken aan haar moeder — ze zou vreezen voor slecht volk, dat haar kwaad kon doen — ze zou —

En de arme Karel hoorde Willy snikken — hij

hoorde haar angstkreten klinken in den nacht, „Neen, neen,” zei hij tot zich zelf, „ik had Willy niet alleen mogen laten. Niemand heeft ze op de wereld, niemand dan mij. Ik had met haar moeten zwerven; samen hadden we moeten gaan over de wereld, lief en leed deelende.”

Zoo mijmerende was Karel oom's huis genaderd; hij stapte den winkel in, deed de deur open, die naar de gang leidde, stapte deze in — doch bleef op dit oogenblik verschrikt staan.

Druk en roezig klonken verward stemmen door elkaar in de kamer.

Wat zou 't zijn? Zou de strooper misschien — of Willy — of oom? —

En door een brandende nieuwsgierigheid gedreven opende hij de huiskamerdeur.

Hij wilde binnentreden, doch bleef sprakeloos staan op den drempel.

„Ha, ha,” klonk bitter en triomfantelijk de krijgsstem van oom hem tegen. „Heb ik je weer gevonden, mannetje? Zul je me nou voor de derde maal ontsnappen?”

Karel beefde van 't hoofd tot de voeten en keek biddende om hulp oom en tante Dirks aan.

„Oom, koopt u me maar; 'k zal hard voor u werken, dat ik 't geld terug verdien.”

Nu volgde een lang gesprek tusschen de drie groote mensen, waaruit Karel begreep, dat oom Dirks de som wel geven wilde, doch oom onverzettelijk bleef bij zijn besluit, dat Karel naar de stad moest.

„Maar waarom dan toch?” vroeg oom Dirks. „Of je nu de som van mij krijgt of van een ander?”

„Ja, ja,” lachte oom, „dat schijnt wel zoo, maar 't is het niet. Ik heb bedoelingen, goede bedoelingen. In elk geval is redeneeren onnoodig. Ik heb de hand op Karel gelegd en ik zal met hem doen, wat ik wil. Hij gaat met mij terug en daar de avond al gevallen is, dienen we voort te maken. Pollo is nu wel uitgerust en als Karel niet meer behoeft te eten, kunnen we nu wel opstappen.”

Allen zwegen en met innig medelijden zagen ze naar Karel, die bleek als een doode daar stond, onmachtig iets te zeggen.

Schuw keken zijn oogen naar oom, schuw en angstig.

Doch de koele blik van dezen overtuigde hem, dat hij niets te hopen had.

„Kom, Karel, eet maar eens wat,” zei tante. Doch Karel kon niet eten.

Oom Dirks' innig medelijden met Karel uitte zich in een heftig verwijt tegen oom's koelheid.

„Waarom laat je den jongen niet hier? Krijg je van mij niet zooveel, als je een ander gevraagd heb? Is het dan alleen om te plagen, dat je weigert?”

„Ik zei je toch,” was het koele antwoord, „dat ik een bedoeling heb.”

„En wat voor bedoeling?”

„Kan ik niet zeggen.”

„Ik kan er niets aan doen, Karel,” zei oom Dirks berustend, „maar dat ik 't verschrikkelijk vind een kind zoo te mishandelen, ja.”

„Mishandelen?” herhaalde oom, zonder zich om dit woord op te winden, „mishandelen? De jongen heeft 't goed gehad, eten, drinken, slapen — een beetje werken. — Nou, als dat mishandelen heet, dan heeft geen mensch meer een goed leven. En in elk geval, mishandelen of niet, ik sta op mijn stuk en mijn recht, en neem hem mee. Als je dus niet meer eten moet, trek dan je jas maar aan en we rijden weg.”

Oom en tante voelden, dat hier niet meer te redeneeren viel.

Karel was radeloos. Nu had hij zoo gedacht te mogen blijven en nu moest hij weer terug naar het oord, waar geen liefde was voor hem.

En weer dacht hij aan Willy.

Was hij maar bij haar. Hoe gelukkig zou hij zijn, nu hij weer zwerven ging, met haar te trekken over de wereld, deelende lief en leed.

Hevig voelde hij den weezin met oom terug te moeten naar het liefdelooze huis en straks naar de stad, bij een koelen vreemde.

Hij kon niet, hij kon niet.

En oom had bedoelingen door hem niet hier te laten, maar over te doen aan den man in de stad. Welke bedoelingen had oom?

En in de enkele minuten, dat hij daar peinzende stond in 't stille vertrek met al die oogen op zich gevestigd, werd 't hem tot een stellige zekerheid: weer moest hij vluchten. Met oom mee — nooit. Vluchten! Maar hoe?

„Schiet je jas aan,” riep oom, ongeduldig geworden, „'t is laat genoeg. Wou je nog langer je

tante in ongerustheid laten?”

Even een blik op oom, op tante, op Frans, toen liep Karel de gang in. De deur sloot hij achter zich.

Pas was deze gesloten, of weer begon druk stemmenrumoer achter hem. Hij hoorde oom Dirks, driftig praten, hij hoorde ooms harde woorden daartusschen en tante's sussende stem, en hij liep de gang door, de bakkerij door, tot hij buiten was.

En als een schuw, achtervolgd hert liep hij de dorpsstraat in, de brug over, de donkere laan door in de richting van de bosschen.

Hij dacht niet, redeneerde niet, overwoog niet.

Voort liep hij, al maar voort.

Telkens keek hij angstig om. Achtervolgde men hem al?

Als oom hem nu achterhaalde; hij zou hem slaan in niets ontziende woede.

Rechts van den weg was een eikenbosch. Daar zou hij een veilige schuilplaats vinden. Schuw kijkend naar alle zijden, kroop hij het bosch in.

De dorre takjes kraakten. Al dieper en dieper vluchtte de arme zwerver het bosch in.

Toen hij zich wel verborgen rekende, ging hij

zitten op den grond, en toen in de angstverwekkende stilte van den nacht ving hij aan te snikken.

„O, moeder, Willy, moeder,” klonk het beurte-
lings, door zijn snikken heen, „wat moet ik doen,
waar moet ik heen?”

Een nachtvogel kraste boven zijn hoofd.

Een huivering van angst ging den armen jongen
door het hart.

Hij veegde zijn tranen weg met de jasmouw en
toen, wat kalmer geworden, zag hij om zich.

Boven hem dreven zwarte wolkenklompen, door
den allengs sterker geworden nachtwind opgedreven,
van den verren einder. De maan verlichtte kleurig
haar randen.

Als een wolk zich voor de maan schoof, werd
het diep donker om hem. Niets zag hij dan, tot weer
de maan uit de wolk tevoorschijn kwam en grillige,
angstige schaduwen wierp om hem heen. Dan
werd hij angstig, dan zag hij zich bewegende ge-
stalten in de diepte van het woud.

Ze schenen voort te kruipen als onhoorbare
loopers, zich bewust van hun prooi.

Het angstzweet brak hem uit.

Hoorde hij daar niets? Takken kraakten in de

verte. Daar kwam iemand. Wie was het? Oom? Een
strooper?

Angstig begon zijn oor te luisteren.

Ja, takken kraakten — kraakten weer — hij
hoorde geschuifel van zich zacht bewegende voeten —
er naderde iemand — hij werd weer gevat....

En in radeloozen angst sprong hij op en liep het
bosch uit en den weg op. Waarheen?

Een arme vluchteling als hij weet immers niet
waarheen.

Vluchten — vluchten — was al wat hij kon,
zonder te weten, waarheen hij vluchtten zou.

Langen tijd liep hij, zoo snel zijn moede voeten
gaan konden, en bleef toen hijgend staan. In de
verte hoorde hij het geratel van een rollend voertuig.

Dat moest een vrachtkar wezen. Als hij meereed?
Angstig wachtte hij. Het voertuig naderde. Eentonig
klonken de bellen, die 't paard om den hals droeg.

Het voertuig was hem genaderd.

Achter een boom hield hij zich verborgen.

„Hort,” klonk diep en toonloos de zware stem
van den vrachtrijder, die op het voorbankje gezeten
zoo hard puffte aan de pijp, dat een enkel vonkje
er uit vloog. Karel sprong te voorschijn.

„Voerman,” riep hij.

De oude op het voorbankje schrikte op uit zijn mijmerend gesuf.

„How,” riep hij verbaasd tot het dier, dat dadelijk, naar rust verlangend, stil stond.

„Wie daar in den nacht?”

Karel liep tot dicht bij het voorbankje.

„Voerman! mag ik meerijden?”

„Waar moet je heen?”

Even aarzelde Karel.

„Dat weet ik niet,” antwoordde hij. „’t Is me ’t zelfde. Laat me maar meegaan.”

„Een rare geschiedenis,” gromde de man. „Maar allo, stap maar op, dan hoor ik wel, wat je wilt.”

Gezwind sprong Karel op, en toen hij naast den voerman gezeten was en deze met een kort: „hort, Bruin,” het paard in beweging had gebracht, vroeg deze: „En — wat nu? Waar moet je heen, wie ben je, wat wil je?”

In ’t matte maanlicht zag Karel de kleine, aschgrauwe oogen in ’t verweerde, oude gezicht van den voerman, hem onderzoekend en afwachtend aanzien.

Karel vertelde alles.

„Een rare geschiedenis,” bromde de oude voerman telkens, „een rare geschiedenis.”

„En wou je dan mee naar mijn huis?”

Toen vertelde Karel van Willy, die was bij den strooper en dat hij naar haar wilde gaan.

De voerman dacht na.

„Rijd maar mee,” zei hij, „ik kan je toch niet hier laten, en kwaad kan ik er niet mee. Jonge, jonge, zei hij meer tot zich zelf dan tot Karel, „wat een geschiedenis. Zoo jong en niks op de wereld.”

„Rijd u de dorpsstraat door, voerman?”

„Ja, ik moet naar P.”

„U zult dan het huis van oom Dirks voorbijkomen. Als ze u vragen, of u een jongen gezien heeft, wilt u dan niets zeggen, voerman? Als oom me pakt . . . Ik ben zoo bang. Ik wil naar Willy, die bij den strooper is.”

„Ik zal je niet verraden, mijn jongen,” zei goedig de oude man. „Maar kruip achter in mijn wagen; je vindt daar enkele leege zakken, kruip er onder en houd je stil.”

Karel deed wat hem geraden was. Hij ging naar ’t achtereind van den wagen, vond op den tast de

zakken, ging liggen en dekte zich met de leege dingen toe.

Hè, dat deed hem goed. Hij was zoo koud — langzaam kwam er een weldadige warmte in hem; hij sloot de oogen en sliep spoedig. Na een poosje werd hij wakker geschrikt door het plotseling stil houden van het voertuig. Hij richtte zich snel overeind.

„Heb je niets gezien?” hoorde hij vragen en herkende duidelijk de stem van tante.

Voorzichtig kroop Karel naar het voorste gedeelte van den wagen.

Dicht bij het paard stond tante, een doek om het hoofd.

„Och, och, och, die arme jongen, waar is hij nu?” zei ze jammerend. „Als hij in zijn angst maar geen verschrikkelijke dingen heeft gedaan. Mijn man zoekt hem, mijn zoon zoekt hem en zijn oom, die is terug naar het dorp, omdat hij denkt, dat Karel daarheen gevluht is. 't Is wat te zeggen. Wat moet er van dien armen jongen worden?”

Karel, begrijpende, dat hij op 't oogenblik veilig was, sprong te voorschijn.

„Tante, dag tante!” riep hij verheugd.

Met een kreet van schrik sprong tante achteruit. „Jongen, toch hier?” riep zij. „Kom, kom maar gauw bij ons.”

Karel sprong uit den wagen.

„Neen, tante,” zei hij, „oom haalt me toch weer bij u vandaan. Laat me maar meerijden, tante. Hier kan ik niet blijven. Ik weet een meisje, armer nog dan ik, die moet ook zwerven. Met haar wil ik de wereld door.”

„Maar jongen,” viel tante hem in de rede, „wat wil je nu gaan doen? De wereld doortrekken? Dat zal niet gebeuren.”

En als vreesde ze, dat Karel zou wegloopen, hield ze hem vast bij een jasmouw.

Om den hoek bij de brug kwamen op dat oogenblik oom en Frans aangeloopt.

Ze zagen den vrachtwagen staan en begrepen, dat er iets bijzonders wezen moest.

Dravend kwamen ze aan.

„Hij is terecht,” riep tante hen tegemoet.

Toen ze bij het drietal aangekomen waren, vernamen ze spoedig uit tante's mond, wat Karel van plan was te doen.

Oom schudde het hoofd.

„Beste jongen,” zei hij, „maar dat is onmogelijk. Zouden we jou laten heengaan met de wetenschap, dat je zwerven gaat? Blijf maar weer hier. Misschien ziet je oom van een hernieuwde poging je mee te voeren af. En zoo niet, komt hij terug en eischt hij je wederom op, dan zullen we verder zien. Dan zullen we zien of menschelijkheid niet zwaarder weegt dan recht. Kom nu maar binnen en beloof me, dat je bij ons blijven zult. Wil je dat?”

„Ja, graag, graag,” riep Karel, door ooms besliste woorden gerustgesteld en opgevrootlijkt.

Doch onmiddellijk liet hij zacht vragend volgen: „En Willy dan?”

„Over Willy zullen we spreken. Kom nu mee.”

Den voerman gaf oom een fooi, bedankte hem voor zijn moeite en toen ging het gezin de woning in. En toen ze met hun vieren zaten in de kleine voorkamer, hoorden ze, hoe de wagen zwaar hotsend voortrammelde over de groote, hoekige straatklinkers.

„Ziezoo,” zei oom, toen ze gezeten waren, „hoewel 't niet zoo vroeg meer is, zullen we eens rustig praten. Zoo kan dat niet blijven. Er moet verandering

komen. Ik zal morgen naar den burgemeester gaan en hem vragen, of je oom, als naaste familielid, alle recht op jou heeft. Ik betwijfel, of je oom, ondanks een onvoldoende behandeling, zijn recht zou kunnen handhaven. Maar — dat zullen we afwachten. Nu blijf je hier en mocht je oom morgen weer komen — dit huis komt hij niet meer in.

„En vertel me nu eerst eens de geschiedenis met Willy, want om je de waarheid te zeggen, begrijp ik daar niet veel van.”

Nu vertelde Karel in geuren en kleuren van zijn ontmoeting met het arme, zwerfende kind, dat daar mistroostig en verkleumd zat aan den zoom van het bosch. En toen hij uitgesproken had, stonden tante's oogen vochtig.

Oom zag het.

„Zie eens,” zei hij, „moeder heeft al medelijden. 't Is ook wel treurig, wat je ons vertelt. En, liet hij er na een oogenblik van nadenken op volgen, „ik kan me je medelijden en vriendschap volkomen begrijpen. In 't leven ontmoeten soort- en lotgenooten elkaar altijd. Willy had jou en jij Willy noodig; daarom hebt jelui elkaar ontmoet. Maar

kom, nu naar bed. Morgen zullen we weer verder zien.”

En vader stond op en de overige huisgenooten volgden en ieder zocht rust in de vergetelheid van den slaap.

HOOFDSTUK VII.

WAAROM KAREL NIET DURFDE ROEPEN IN DEN NACHT EN EEN DEFTIG GEKLEED HEER HEM AANSPREEKT. BARTELS KIJKT SIP EN VERDWIJNT MET DE HONDENKAR. VAN VREUGDE EN EEN EINDE.

Karel lag wakker in zijn bed. Hij kon den slaap maar niet vatten. Allerlei gedachten en herinneringen woelden door zijn onrustig brein.

Nu was hij weer in het dorpje — en toch niet gelukkig. Hij was bij vrienden, die lief voor hem zouden zijn; hij zou het brood eten, dat hem zoo hartelijk werd gegund. Hij zou zich daags be-
geven temidden van oude vrienden en kennissen.
En toch...

Hij was niet gerust. O, als oom morgen kwam en hem haalde.

Oom Dirks had wel de mogelijkheid ondersteld, dat oom's recht niet bestond, maar ach, zekerheid had hij niet.

En als hij nu weer mee moest, zou zijn lot bitter hard zijn.

Verkocht, verkocht!

En waar bleef Willy? Zou hij die ooit weerzien? Wat was het toch slecht geweest, Willy daar te laten en zelf te trekken naar deze brave mensen.

O, had hij haar maar hier gebracht. Tante was al zoo zacht voor Willy gestemd, ze had tranen in haar oogen, toen hij zijn verhaal deed. Stellig zou ze het kind in haar huis opgenomen hebben. En nu was Willy alleen. Alleen was ze in het huis, want de strooper was in het bosch en de wind huilde om de woning en Willy lag met kloppend hart in haar bed en luisterde angstig naar al die nachteluiden.

Arme, arme, Willy.

Een zacht gestap van voeten op de dorpsstraat boeide Karels aandacht.

Wie kon dat wezen, zoo laat?

Zou oom....!

Maar dat was niet mogelijk. Oom was op de hondenkar vertrokken.

Nieuwsgierig te weten, wie nog zoo laat door het stille dorpje kwam, opende Karel onhoorbaar het kleine raampje, stak zijn hoofd naar buiten en tuurde in de donkere straat.

Dicht naderde een meisje de woning.

Zou Willy....

Maar dat kon toch niet, Willy gevlucht uit het huis van den strooper, die zoo goed voor haar was!

En toch! Dat tengere figuurtje, die doek om haar schouders, die zachte, moede stap. —

Het hart bonsde hem hoog in de keel; hij durfde niet roepen, en toch....

Al nader kwam het meisje. Plots keek ze op, en toen met den kreet: „Willy, Willy!” verwelkomde hij de arme zwerveling.

Willy bleef staan.

„Karel, jij?” vroeg ze met zwakke stem.

„Ja, ik, Willy, ik,” juichte Karel.

„Wil je bij me komen?” vroeg ze, „ik moet je wat zeggen.”

„Ik kom,” riep Karel terug.

Vlug kleepte hij zich aan, liep naar beneden en wekte oom en tante, die reeds ingeslapen waren.

De goede menschen konden hun ooren niet gelooven, toen ze hoorden, dat Willy er was.

„We komen,” riep tante; „wacht even.”

Een oogenblik later kwamen oom en tante in de kamer, waar het licht door Karel reeds ontstoken was.

„Dat is al een zeer zonderlinge geschiedenis,” riep oom uit. „Nu ineens Willy hier in den nacht. Ga jij ze maar halen; dat is voor haar prettiger.”

Karel liep den winkel door, schoof den grendel van de deur, opende deze en daar stond vlak voor hem het vriendinnetje van dien dag, de arme Willy.

„Willy, jij?” riep Karel.

Het arme meisje keek Karel aan en ving toen aan, hevig te schreien.

„Willy, Willy,” riep Karel, „heeft de strooper je geslagen? Ben je gevlucht?”

Heviger schreide en snikte Willy door.

Oom en tante, die het in de huiskamer hoorden, kwamen naar buiten geloopen.

„Karel wat is er?” riepen ze.

„Ik weet het niet,” antwoordde Karel angstig.

„Willy schreit, en ik weet niet, waarom.”

„Laat mij even,” zei moeder, Karel zacht op zij duwende.

En moeder sloeg haar arm om Willy's schouder.

„Och, och, het arme schaap,” zei ze, „het beeft van het hoofd tot de voeten. Stumperd, stumperd.”

En haar arm nog steeds om Willy's schouders geslagen, trok zij het snikkende kind mede naar binnen.

Vader en Karel volgden sprakeloos.

Moeder zette Willy neer op een stoel bij de tafel.

„Haal wat melk, man,” zei ze zacht.

Willy liet haar snikkend hoofd rusten op moeders arm.

Angstig keek Karel tante aan.

„Tante,” zei hij zacht, „is Willy ziek?”

Moeder beduidde hem, dat hij niets vragen moest. Karels lippen beefden; hij was zoo angstig, zoo angstig om Willy, en toen ze nog heviger aanving te snikken, kon Karel het niet langer uithouden.

Hij liep de gang in en zijn hoofd leggende tegen den kouden muur, snikte hij zacht en innig.

„Wat nou, wat nou,” zei oom bedaard, die met een glas warme melk uit de bakkerij kwam. „Kom, flink, Karel, wat is dat nu!”

„Willy, Willy,” snikte Karel.

„Kom, tante zal haar wel troosten, laten we naar binnen gaan en wees flink.”

Een snik nog en Karel droogde zijn tranen.

Toen liep hij met oom naar de kamer.

Met veel moeite gelukte het moeder Willy wat melk te doen drinken. Toen wiesch ze Willy's gezicht en zei: „Kom, mijn kind, vertel ons maar eens.”

Die vraag, zoo gemoedelijk-vriendelijk gedaan, deed Willy zichtbaar goed. Met een uitdrukking van vertrouwelijkheid in haar oogen keek ze moeder aan.

En door zacht snikken telkens onderbroken vertelde ze:

„We zaten van middag aan tafel, Hus en ik. Hus was aardig voor mij. Na het eten vertelde hij mij van zijn droevig leven.”

Hier keek Willy Karel aan.

„Hij heeft ook een droevig leven gehad, Karel.”

Tranen vulden Karels oogen.

„Toen we gegeten hadden, zei hij: Ziezoo, nu gaan we samen den boel opruimen. Ik breng alles in de keuken en jij wascht af.

Ik stond op. Hij ook. Hij zette de borden in elkaar. Ik hielp hem.

Toen zette hij zijn stoel tegen den wand.

Aan den wand hangt zijn geweer.

Het geweer hangt niet hoog.

Hij stiet er met zijn hoofd tegen. Het geweer viel.

En toen ging 't geweer af.

O, 't was zoo vreeselijk.

Een schot knalde. Ik schrikte.

„Hus,” riep ik.

Ik zag hem vallen. Het schot had hem in de borst getroffen.

O, dat bloed. Hij schreeuwde zoo vreeselijk.

„Willy,” riep hij.

Wat moest ik doen. Ik liep de deur uit. 'k Heb de naaste bureu gehaald. Buurman en buurvrouw kwamen. Ze wisten niet, wie ik was. Ze wilden eerst niet meegaan. Ze vertrouwden me niet.

Toen we kwamen, was Hus dood.

Buurman heeft de dokter nog gehaald. 't Hielp alles niets. Het lijk van den armen man hebben ze meegenomen naar hun huis.

„Ik wist niet, waar ik heen moest, juffrouw,” zei ze verontschuldigd tot tante.

En heftig ving ze weer aan te snikken.

„Bedaar maar, mijn kind,” troostte moeder.
„Je mag hier blijven, hoor. We zullen je niet weg-
sturen, zoo min als Karel.”

Een warm gevoel van dankbaarheid doorstroomde
Karels hart.

Wat was tante toch lief!

„Ziezoo,” zei tante, „toen Willy nog wat melk
had gedronken en zij haar tranen had afgedroogd,
„nu gaan we slapen. 't Is een verschrikkelijke dag
voor je geweest. Kom, ga maar mee.”

Zwijgend stond Willy op.

„Dag, mijnheer,” zei ze, oom de hand toe-
stekende.

„Dag, Willy,” groette oom gemoedelijk, „slaap
maar lekker, mijn kind.”

„Dag, Karel.”

„Dag, Willy.”

Toen moeder en Willy de deur uit waren, vroeg
Karel:

„Vind u haar niet lief, oom?”

„Ja,” antwoordde deze, „'t arme schaap, zoo
jong en al zoo veel ellende. Wat gelukkig, dat ze
hier is gekomen.”

Dien nacht ten tweeden male op bed, kon Karel
den slaap niet vatten.

't Was alles als een zoete droom. 't Leek alles
zoo onwerkelijk, zoo onmogelijk.

En toch was alles klare zekerheid.

Die arme man, nu al dood en gisteren nog zoo
goed voor Willy en hem.

En wat zou er nu verder gebeuren?

O, als oom nu morgen weer kwam om hem te
halen. Dan Willy hier en hij weg. O, hij vond 't wel
heerlijk voor de arme zwerveling, als ze een
beschuttend dank, eten en vriendschap zou hebben.
Maar als hij zelf nu werd verkocht in de stad en
leven moest zonder liefde, zonder een schijn van
genegenheid zelfs? Dan, ja dan, hij voelde het met
klare zekerheid, ging hij weer vluchten. Was 't niet
zijn recht?

Vluchtte een hond niet, als hij getrapt werd en
meer schoppen duchtte? Vluchtte het hert niet
voor den wolf, die het als een wisse prooi rekende?
Was vluchten niet het eenige redmiddel voor de
arme, verkochte slaven, als ze hun leven als een
te grooten last voelden?

Vluchten, altijd maar weer vluchten was het

recht van den zwerveling.

En hij was een zwerveling, wien het vluchten tot een recht en een plicht was.

Zoo denkende daalde langzaam de rust in zijn veel bewogen ziel en viel hij eindelijk in slaap.

De matte wintermorgenzon viel reeds in zijn kamertje, toen hij ontwaakte, wel moe nog en loom, doch met een licht gevoel van vernieuwde kracht.

Het gebeurde van den vorigen dag vloog met bliksemsnelheid door zijn herinnering.

Oom — zijn vlucht — Hus' dood — Willy — als een keten van gebeurde dingen zag hij het.

Vlug waschte en kleepte hij zich en liep naar beneden naar de huiskamer, waar hij 't kleine gezin aan de tafel vond.

„Willy nog niet wakker?” was zijn eerste vraag. Moeder glimlachte.

„Goeienmorgen, Karel,” zei ze licht verwijtend. „Zijn wij niet meer waard om gegroet te worden?” Karel voelde het verwijt en tante aanzien, liep hij op haar toe en gaf haar een morgenkus.

„Willy slaapt nog,” zei tante toen, „'t kind is doodmoe. Laat ze maar rustig slapen.”

Toen Karel gezeten was, vroeg oom: „Ken jij iets van de levensgeschiedenis van Willy?”

„Ja, oom, wel iets,” antwoordde Karel en hij vertelde, wat hij uit Willy's mond gehoord had.

„Dus zij heeft ook gansch geen familie?” vroeg vader.

„Ik geloof het niet,” antwoordde Karel.

„'t Is verschrikkelijk,” zuchtte moeder.

Toen 't gezin ontbeten had, kwam Willy binnen. Schuchter en bedeesd kwam ze het kamertje in. Zwijgend groette zij.

Verlegen at ze haar boterham. Blozend keek ze voor zich.

„Ziezoo, Willy,” zei moeder, die haar verlegenheid bemerkte, „nu maar goed eten, hoor. Menschen, die niet flink eten, sturen we weg. Niet waar, man?”

„Natuurlijk,” antwoordde vader. „Je moet zorgen dat je over enkele weken zóó dik bent.”

Willy glimlachte en voelde zich langzamerhand wat op haar gemak.

„Ziezoo,” zei vader, „nu ga ik eens naar den burgemeester, om met hem een en ander te bespreken. Ik moet nu eens precies weten, wat ik doen mag en doen kan en welke rechten oom op Karel heeft.”

Toen hij dit gezegd had, stond hij op, groette het gezin en ging heen.

„Ziezoo,” zei moeder, „nu ruim ik de boel af en Willy helpt me. De jongens zoeken maar een goed heenkomen.”

„Akkoord, moeder,” antwoordde Frans. „Kom maar, Karel.”

Karel en Frans gingen de deur uit.

Heel vertrouwelijk liepen ze dicht tegen elkaar.

„Vin-je Willy, niet lief, Frans?”

„Ja, Karel,” antwoordde Frans.

„Wat echt dat ze bij jelui blijven mag.”

„En als oom jou weer terug haalt?”

„Dan loop ik toch weg. 'k Heb het me van nacht vast voorgenomen. Ze hebben me altijd na moeders dood den zwerver genoemd en een zwerver heeft het recht om te vluchten.”

Zoo pratende wandelden ze de laan op, waaraan het huisje stond, waarin Karel met zijn moeder gewoond had.

„Alles nog als vroeger,” zei Karel en er klonk weemoed in zijn stem. „Kijk, de rook uit den schoorsteen kringelt zoo rustig naar boven of er nooit iets gebeurd is. En de zon schijnt in de ruiten der kamer,

waarin moeder stierf, zoo vriendelijk als vroeger.”

„Praat er maar niet over, Karel.”

Toen zwegende beide jongens een oogenblik, doch Karels oogen bleven hangen aan het huisje en weemoed was er in zijn ziel.

In de verte naderde de diligence.

Voor het herbergje, twee huizen van Karels vroegere woning, hield ze stil.

Een heer stapte uit.

De postiljon blies op den hoorn.

Voort reed weer de diligence.

„'k Herinner me nog den avond, dat die me wegbracht,” zei Karel. „Wat was ik toen ongelukkig. O Frans, je weet niet wat het is te moeten zwerven, zooals ik — zooals Willy.”

„Misschien haalt oom je niet terug en dan blijf je immers bij ons.”

„Hij haalt me wel terug, want hij krijgt geld voor me en hij heeft nog andere bedoelingen. Dat heeft hij zelf gezegd.”

De heer, die de omnibus was uitgestapt, was de jongens genaderd.

„Jongens,” vroeg hij met vriendelijkheid, „weet jelui ook, waar de weduwe Donkers woont?”

Hij vroeg het eenvoudig weg, zooals men vreemden een dienst vraagt.

Doch de jongens schrokken op die vraag.

Wie was die mijnheer, deftig gekleed, die naar de weduwe Donkers vroeg, naar Karels moeder?

„De weduwe Donkers?” herhaalde Karel onmiddellijk op de vraag, „de weduwe Donkers — was mijn moeder.”

Met wijd open oogen keek de vreemde Karel aan.

„Karel,” riep hij eensklaps, „ben jij Karel?”

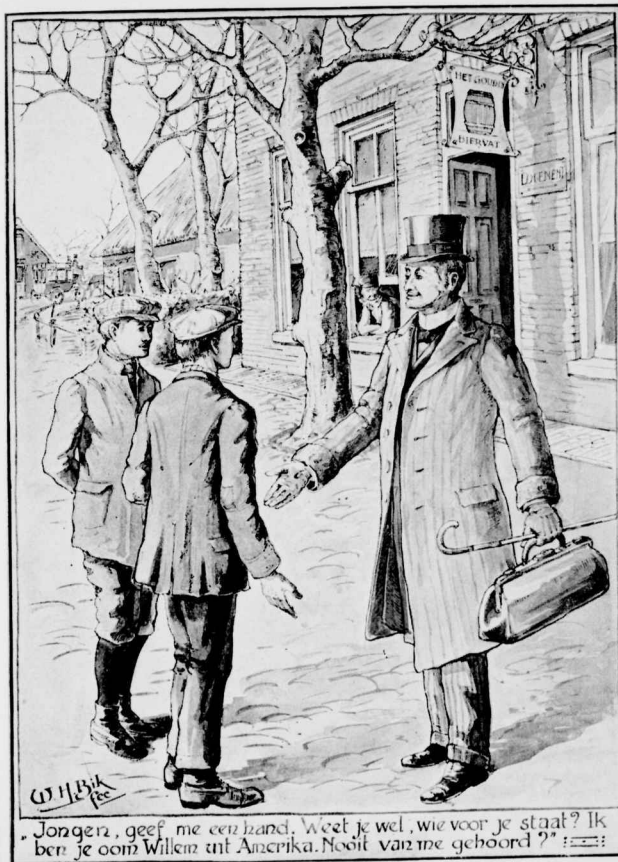
En hij stak zijn hand uit, die Karel, van schrik verrassing en onthutsheid niet drukte.

„Jongen, geef me een hand. Weet je wel, wie voor je staat? Ik ben je oom Willem uit Amerika. Nooit van me gehoord?”

Karel aarzelde even.

Ja, hij had van oom veel gehoord. Moeder had hem wel verteld van zijns vaders broer, die in zijn jeugd niet wilde deugen, die door zijn wangedrag zijn moeder veel deed schreien en vaders dood had verhaast. En nu stond hij daar, terug uit Amerika, terug in het dorpje, om moeder te zien.

„Nooit van me gehoord?” herhaalde oom Willem, wyl Karel geen antwoord gaf.

„Jonger, geef me een hand. Weet je wel, wie voor je staat? Ik ben je oom Willem uit Amerika. Nooit van me gehoord?”

„Ja, wel van u gehoord,” antwoordde Karel,
„maar...”

„Is je moeder thuis?”

Die vraag ging Karel door het hart. Korte snikken sprongen op naar zijn keel.

„Karel, mijn jongen,” zei oom zacht en hij legde zijn hand op Karels schouders, „is je moeder dood?”

Een hevig snikken van Karel was het bevestigend antwoord op ooms vraag.

„Arme jongen, arme jongen,” zei oom meewarig.
„En bij wien ben je nu?”

Karel veegde zijn tranen af. Ooms meelijdende toon deed hem goed, boezemde hem vertrouwen in.

Met zijn tranenoogen keek hij oom aan.

„Oom,” zei hij, „ik zwerf. Mijn oom Bartels heeft me meegenomen, en nu heeft hij me verkocht aan een smid in de stad. Ik ben gevlucht. Al twee keer ben ik gevlucht.”

„Wat!” riep oom Willem, „verkocht, zeg je? Is Holland een land geworden, waar men kinderen verkoopt? Een slavenmarkt voor blanken? Dat zullen we zien. Karel, geef me je hand. Ik ben je

oom, je eenige oom, de broer van jou vader, mijn jongen."

En toen heel zacht en met aandoening in zijn stem:

„Ik heb veel goed te maken aan mijn ouders Karel, en ook aan je vader en moeder. Ik zal je helpen."

„Oom, oom," juichte Karel, voor wien op deze woorden een wondere wereld van geluk en voorspoed open ging, „er is nog een arme zwerveling op dit dorp. 't Is een lief meisje, weggejaagd uit een kermiswagen. Ze is bij Frans thuis."

„Dat moet je me alles maar eens rustig vertellen," zei oom kalmeerend. Vertel me nu eerst bij wien je bent en hoe je vriend heet."

„Dit is Frans Dirks. Bij hem ben ik thuis. Willy is daar ook thuis."

„Kom, dan eerst naar Frans huis," zei oom en hij stapte op. Naast hem gingen de jongens.

De dorpsmensen drukten hun neus tegen de ruiten om den vreemden, deftigen heer goed te zien.

Driest stapte Karel mee.

Wonderlijk heerlijk was het in zijn ziel.

Hij voelde geen angst meer, noch zorg.

Ze kwamen thuis.

In de huiskamer was weer druk stemmenrumoer.

Ze stapten de huiskamer binnen.

Daar stonden Moeder en Willy naast elkaar.

Tegenover hen oom Bartels.

Verbaasd keken de drie den vreemden heer aan.

Bartels was de eerste, die het zwijgen verbrak.

„En 'k heb langer geen tijd te verliezen," zei hij, zijn zin vervolgende, die hij geëindigd had.

„Ik heb recht op hem en mee gaat ie. Hij is mijn eigendom." En een stap naar Karel doende: „Trek je jas aan en ga mee."

Toen trad oom Willem op hem toe. Deze begreep, wien hij voor zich had.

„Wie is uw eigendom, mijnheer?" vroeg hij kalm.

„Die jongen daar."

„Is van mij," antwoordde oom Willem kalm.

„Mag ik me aan u voorstellen. Ik ben Willem Donkers, broer van Karels vader."

„Mijnheer!" riep moeder.

„Pardon, juffrouw, het is zoo. En is u de moeder van Frans? En dat is Willy, waarover Karel me al

gesproken heeft. Wij zullen samen alles wel bespreken. En u mijnheer, die zoo goed voor dezen armen, onderloozen knaap is geweest, u raad ik aan spoedig van hier te gaan. De jongen is van mij. Van mij, begrijpt u?"

De fiere, bewuste toon, waarop oom Willem sprak, boezemde Bartels angst en eerbied in.

„En mijn geldelijk nadeel? De jongen heeft me wat gekost.”

„Daarom wilde u dit kind verkoopen, niet waar? Foei, schaam u. Kinderhandel. En hoe groot schat u uw geldelijk nadeel?"

„Tweehonderd gulden, zoo goed als een cent.”

Zwijgend nam oom Willem een portefeuille uit den zak en reikte Bartels het begeerde geld toe, dat deze in zijn zak stopte.

„Nog meer op dit kind te verhalen?"

Bartels zweeg en maakte aanstalten om heen te gaan. Toen dacht Karel aan tante.

„Oom," vroeg hij, „wil u tante en de kinderen goedendag zeggen, en mij de portretten van moeder en vader sturen?"

„Kom ze halen, als je ze wilt," antwoordde Bartels boos en verliet de kamer.

Een minuut later reed hij op zijn hondenkar weg.

Dat werd nu een drukte en bedrijvigheid, een eindeloos geredeneer in Dirks' woning.

Vader Dirks was thuis gekomen van den burgemeester. En hij had wat te vertellen, en oom Willem raakte heelemaal niet uitgepraat, zoo min als Karel en Willy.

Maar toen de nacht reeds gedaald was over het vredige dorpje, zaten al die menschen stil gelukkig bij elkaar. Het verleden hadden ze elkaar verteld, de toekomst vastgesteld. Willy zou bij oom Dirks blijven en door de brave menschen worden opgevoed.

Oom Willem zou met Karel in de naburige stad gaan wonen, waar voldoende inrichtingen van onderwijfs waren.

„Kinderen," zei oom Willem en er klonk aandoening in zijn stem, „kinderen, 'k heb, zooals ik jelui zei, veel goed te maken, wat slecht was. Veel heb ik goed te maken, wat ik leelijks deed aan mijn ouders, en aan jou vader en moeder, Karel. Welnu, dat wil ik doen, door jelui te helpen door het leven. Doe jelui je best en blijf vooral deze brave

menschen dankbaar, die zoo belangeloos goed voor je zijn geweest.”

Dien avond lag Karel op bed en de tranen van zijn vreugde en dankbaarheid vloeiden hem over de wangen en hij dacht aan moeder en zijn geluk.

EINDE.

Bij uitgevers dezes zijn mede verschenen de volgende jongensboeken:

A. C. C. DE VLETTER.	Zeven jongens en een ouwe Schuit.
”	” Admiraal Snor.
”	” Arendskop.
”	” De Dolende Ridder.
”	” Het betooverde Kasteel.
CH. KRIENEN.	Een Hollandsche jongen.

Prijs van bovenstaande werken:

	Ing. f 1.50, in prachtband f 1.90
A. C. C. DE VLETTER. Groote Broer.	Ing. f 0.90, in prachtband f 1.30
CH. KRIENEN. Prettige Dagen.	Ing. f 1.—, in prachtband f 1.50
F. H. N. BLOEMINK. Twee avontuurlijke Jongens.	Ing. f 1.—, Geb. f 1.40
COMT. DRIANT. De schipbreuk van de Libellule.	Ing. f 1.40, in prachtband f 1.90
FRANS TRILLER. Hualpa, de bruine Prins.	Ing. f 2.—, in prachtband f 2.50
W. J. METS. Hoe Kees Zeeman werd.	Ing. f 1.—, Geb. f 1.25

Al deze werken zijn rijk geïllustreerd en eigenen zich bijzonder voor verjaars- of St.-Nicolaas Cadeaux.

